

**ACTIVITEITENVERSLAG
VAN DE
NATIONALE HOGE RAAD
VOOR PERSONEN MET EEN
HANDICAP**

2013

Website <http://ph.belgium.be>
Tel. secretariaat 02/509 82 24
Administratief Centrum Kruidtuin
Finance Tower
Kruidtuinlaan 50, bus 150
1000 BRUSSEL

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	2
VOORWOORD	4

I. DE NATIONALE HOGE RAAD VOOR PERSONEN MET EEN HANDICAP EN ZIJN WERKING

1. Oprichting en evolutie	7
2. Opdracht van de NHRPH.....	8
3. Werking en organisatie.....	10
1. De organen van de NHRPH	10
2. Samenstelling van de werkgroepen	11
3. Website	11
4. BDF	12
5. NHRPH en beleid	13
6. VN-verdrag.....	14
7. Overlegplatform	15

II. BELANGRIJKE DOSSIERS DIE DE NHRPH HEEFT BEHANDELD IN 2013

1. Tegemoetkomingen	16
1. Naar een hervorming van het stelsel.....	16
2. Welvaartsaanpassing	17
3. Dossierbehandeling	18
2. Gezondheidszorgen	20
1. Chronische ziekten	20
2. Verpleegkundige handelingen	21
3. RIZIV.....	22
4. Kruispuntbank	24
3. Toegankelijkheid	25
1. Federale gebouwen	25
2. BIPT	26
3. Noodnummer – sms	26
4. Verkiezingen.....	29
5. Bpost.....	29
6. Call center audit.....	32

4.	Mobiliteit.....	34
1.	Autoverkeer.....	34
2.	Bussen.....	35
3.	Treinverkeer.....	36
4.	Luchtvaart.....	41
5.	Juridische bescherming.....	42
1.	Onbekwaamheidsstatuten.....	42
2.	Internering.....	44
3.	Artikel 22ter van de Grondwet.....	47
6.	Deelname aan het maatschappelijk leven.....	48
1.	Verkiezingen.....	48
2.	Eigenhandig testament.....	49
3.	Bijstand van vertrouwenspersoon bij vervullen van mandaat.....	49
7.	Levensstandaard.....	50
1.	Standpuntennota 'inkomen'.....	50
2.	Btw huisvesting.....	51
3.	Inclusie: mantelzorgers.....	52
8.	Tewerkstelling.....	54
1.	Verslag Begeleidingscommissie.....	54
2.	Vergelijkende aanwervingsselectie en stage.....	55
3.	Activering werklozen.....	56
9.	Ethiek.....	57

VOORWOORD

In 2014 loopt de zesjarige termijn van de Nationale Hoge Raad voor Personen met een handicap (NHRPH) af en wordt er een nieuwe Raad gekozen. Dat gaat deze keer ook gepaard met een voorzitterswissel.

Aangezien dit het jaarverslag van 2013 is leek het ons gepast om samen te tekenen, als afscheidnemend voorzitter en als aantredende voorzitter. Naast de vertrouwde handtekening van Jokke Rombauts staat dus die van Gisèle Marlière, voorzitter van de NHRPH vanaf 2014.

'Afscheidnemend' en 'aantredend' zijn in deze context trouwens relatief. Gisèle Marlière is al jarenlang lid van de NHRPH. Bovendien was ze ook al een hele tijd ondervoorzitter. En Jokke Rombauts neemt dan wel afscheid van het voorzitterschap, maar niet van de Raad. Hij blijft actief lid.

En de NHRPH zelf? Die kwam in 2013 tien keer samen in plenaire zitting. Zo nam de NHRPH standpunten in over een hele resem maatschappelijk relevante onderwerpen. Daarover verneemt u meer in de volgende pagina's. In het eerste hoofdstuk stellen we de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) voor, in deel twee komen onze belangrijkste activiteiten volgens thema aan bod.

Een zeer belangrijk dossier is de hervorming van het stelsel van de tegemoetkomingen. De NHRPH vraagt al enige jaren dat de huidige wetgeving, ook wel de wet van 1987 genoemd, dringend wordt geactualiseerd. De huidige wetgeving is verouderd en heeft in de loop der jaren talrijke wijzigingen ondergaan. Die aanpassingen waren niet steeds op elkaar afgestemd: het geheel is onsamenhangend, complex, en ondoorzichtig geworden. Dankzij zijn volgehouden lobbywerk werd de sector van de handicap betrokken bij de hervormingsplannen. Nu komt het erop aan om de inspanningen vol te houden.

Grote thema's als tewerkstelling, toegankelijkheid en mobiliteit blijven actueel. Een goede baan en een toegankelijke maatschappij zijn snelwegen naar een volledige integratie en participatie.

De 'onbekwaamheidsstatuten' en de internering van personen met een handicap in de gevangenis bleven ook dit jaar belangrijke dossiers, want ze raken aan de essentie van ons menszijn. Gelukkig groeit dat besef ook bij de wetgevers en de publieke opinie.

De NHRPH heeft ook beslist een werkgroep Ethiek in het leven te roepen. Die werkgroep werkt aan een positienota rond ethische kwesties die het domein van de handicap raken. De werkgroep tracht dat te doen met aandacht voor de verschillende filosofische en confessionele stromingen

binnen de Belgische maatschappij. Zelfbeschikking is daarbij essentieel, maar ook keuzevrijheid en respect voor het individu.

Op het vlak van de erkenning van mantelzorgers werden de eerste schuchtere resultaten geboekt, maar voorlopig blijft die erkenning symbolisch. De NHRPH blijft ijveren voor een degelijk statuut voor mantelzorgers.

Veel aandacht ging ook naar de verpleegkundige handelingen. Vanuit een verdedigbare wens tot professionalisering en patiëntenbescherming wil de overheid een hele reeks handelingen - van het toedienen van injecties en pillen tot het verzorgen van wonden en het voeden van mensen met slikproblemen - voorbehouden voor medisch en verpleegkundig personeel.

Helaas dreigt zo'n maatregel de persoon met een handicap nog verder te isoleren en hem en zijn omgeving praktisch en financieel te belasten. Mantelzorgers worden beperkt in hun rol, vakanties voor personen met een handicap kunnen enkel nog onder strenge voorwaarden plaatsvinden, inclusief onderwijs dreigt onhaalbaar te worden, en ga zo maar door. De NHRPH vindt dat de persoon met een handicap in dit debat zelf de belangrijkste zeg moet hebben. Hij kan zelf wel bepalen wie hem mag en kan helpen en waarmee.

Inderdaad, ondanks bepaalde positieve evoluties vergeten de overheid en andere instanties nog vaak een essentieel principe dat nochtans nadrukkelijk aanwezig is in het VN-verdrag inzake de rechten van de personen met een handicap: het betrekken van de personen met een handicap zelf en de verenigingen en organen die hen vertegenwoordigen. De NHRPH zal allen die dat dreigen te vergeten er onvermoeibaar op blijven wijzen in zijn adviezen en brieven.

Overigens bracht de NHRPH in de periode 2013 niet minder dan 21 adviezen uit over een rist aan onderwerpen. Die vindt u terug op onze website. De centrale bekommernis van de NHRPH: de rechten van de personen met een handicap. Vanuit die bekommernis blijven wij ook werken aan verdere inclusie voor personen met een handicap. We hopen dat de overheid ons in ruil ook de middelen geeft om onze opdracht uit te voeren.

Ook online is de NHRPH actief. Steeds meer mensen vinden de weg naar onze website <http://ph.belgium.be>: bijna 3000 in 2011, bijna 4000 in 2012 en al 5231 in 2013! Behalve onze adviezen vindt u daar ook onze jaarverslagen, memoranda, positienota's en nieuwtjes.

Voor onze inspanningen om de website toegankelijk te maken voor iedereen verkreeg onze website trouwens het AnySurfer-logo. Blijft u graag op de hoogte van onze publicaties en werkzaamheden? Abonneer u dan op onze gratis nieuwsbrief!

Alvast veel leesplezier!

Jokke Rombauts

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'J' followed by 'okke Rombauts' in a cursive script.

Voorzitter NHRPH 2003-2014

Gisèle Marlière

A handwritten signature in blue ink, featuring a large, stylized 'G' followed by 'isèle Marlière' in a cursive script.

Huidig voorzitster NHRPH

I. DE NATIONALE HOGE RAAD VOOR PERSONEN MET EEN HANDICAP EN ZIJN WERKING

1. Oprichting en evolutie

De Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, toen nog Hoge Raad voor Gehandicapten genoemd, werd opgericht bij Koninklijk Besluit (KB) van 10 november 1967 en bestond oorspronkelijk uit 24 leden, waarvan 8 hoofdzakelijk de betrokken ministeriële departementen¹ vertegenwoordigden. Deze oprichting vloeide voort uit het verslag van de werkgroep belast met de studie van het sociaal statuut van de personen met een zware handicap (Koninklijk Besluit van 19/01/1967) waarin de oprichting van een Hoge Raad voor Gehandicapten werd voorgesteld, belast met het bevorderen van een algemeen samenhangend beleid en een doelmatige samenwerking tussen de verschillende betrokken ministeriële departementen en het privé-initiatief.

Als gevolg van de Staatshervorming in 1980 (bijzondere wet van 08/08/1980) werd deze Raad de Nationale Hoge Raad voor Minder-Validen. Tegenwoordig spreken we van de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap.

Vanaf 1981 telde de NHRPH 18 leden. De vertegenwoordigers van de kabinetten van de bevoegde ministers en staatssecretarissen worden sindsdien niet meer tot lid benoemd, maar de Eerste Minister en de Ministers bevoegd voor begroting, werk en sociale zaken duiden elk een vertegenwoordiger aan voor de vergaderingen van de NHRPH. Het Koninklijk Besluit van 9 juli 1981 (BS van 12/08/1981) bepaalt dat de NHRPH belast is met het onderzoeken van alle problemen inzake personen met een handicap die, overeenkomstig de bijzondere wet op de staatshervorming van 8 augustus 1980, tot de federale bevoegdheid behoren.

De NHRPH telt sinds 1995 20 leden (KB van 24/01/1995, BS van 03/03/1995). De leden worden benoemd door de Koning voor een periode van zes jaar. De NHRPH wordt telkens samengesteld uit personen met een handicap, hun vertegenwoordigers en deskundigen uit het veld. Het mandaat van de leden overstijgt de persoonlijke ervaring, handicap of

²Het ging toen om de departementen van de Eerste Minister, de ministers van Begroting, Tewerkstelling en Arbeid, het Gezin en Huisvesting, Volksgezondheid, Sociale Voorzorg, Nationale Opvoeding en Financiën. Met de wijzigingen van 1981 bleven voor de NHRPH de vertegenwoordiging van de departementen van de Eerste Minister en van de ministers van Sociale Voorzorg, Tewerkstelling & Arbeid en Begroting over. Vanaf 1985 nam een vertegenwoordiger van de staatssecretaris voor Gehandicaptenbeleid de plaats in van de vertegenwoordiger van de minister van Sociale Voorzorg.

specialisatie: de leden vertegenwoordigen alle personen met een handicap. Het mandaat is vernieuwbaar. In 2014 wordt de NHRPH vernieuwd.

De NHRPH is een belangrijke speler op het maatschappelijke middenveld tussen overheid en de personen met een handicap. Dankzij zijn regelmatige contacten met de kabinetten van de bevoegde ministers en staatssecretarissen, de DG Personen met een handicap, de NMBS, etc. kan de NHRPH de juiste mensen samenbrengen, problemen aankaarten, oplossingen suggereren en aldus wegen op het beleid.

2. Opdracht van de NHRPH

Zoals reeds gezegd wordt de opdracht van de NHRPH in het oprichtings-KB als volgt geformuleerd: het bevorderen van een algemeen samenhangend beleid en een doelmatige samenwerking tussen de verschillende betrokken ministeriële departementen en het privé-initiatief. Het verstrekken van adviezen neemt hier een belangrijke plaats in.

Op de eerste plaats komen de verzoeken tot adviesverlening van de directe voogdijoverheid. Die hebben dus hoofdzakelijk betrekking op de tegemoetkomingen aan personen met een handicap. Zo is de minister die bevoegd is voor de tegemoetkomingen aan personen met een handicap verplicht het advies van de NHRPH te vragen met betrekking tot elk ontwerp van koninklijk besluit ter uitvoering van de wet van 27/02/1987.

Op het federale niveau kan de NHRPH ook op eigen initiatief of op verzoek van andere Ministers adviezen verlenen en/of zelf voorstellen indienen, onder meer met het oog op de rationalisatie en de coördinatie van de wettelijke en reglementaire bepalingen. De NHRPH heeft de mogelijkheid om een advies uit te brengen voor elke federale materie die een impact kan hebben op de personen met een handicap. In 2013 heeft de NHRPH 21 adviezen uitgebracht.

Die adviezen komen er:

- Op vraag van de Staatsecretaris voor personen met een handicap
- Op vraag van de Minister van Sociale Zaken
- Op vraag van andere ministers en staatssecretarissen
- Op vraag van de NMBS²
- Op eigen initiatief
- ...

² Hiermee bedoelen we de verschillende maatschappijen van de vroegere NMBS.

Deze adviezen – en dan vooral de adviezen op eigen initiatief – tonen de draagwijdte van het transversale sensibiliseringswerk van de NHRPH rond handicap, zowel naar het beleid toe als naar de maatschappij.

De adviezen van de NHRPH zijn niet bindend. Ook al wordt er niet altijd (volledig) rekening mee gehouden, ze gaan evenmin onopgemerkt voorbij. Vanaf hun verspreiding aan de betrokken ministers en staatssecretarissen zijn de adviezen openbaar. Ze mogen dan ruim verspreid worden.

De NHRPH zou wel graag meer feedback krijgen van de bestemmingen van de adviezen. Is er rekening gehouden met het advies? In welke mate? Indien niet, waarom niet? Wat is de evaluatie van het project achteraf door de stakeholders?

Voor 'technische' zaken, zoals de technische aspecten van toegankelijkheidsvereisten van gebouwen, wordt gevraagd een beroep te doen op gespecialiseerde bureaus.

Natuurlijk beperkt het werk van de NHRPH zich niet tot het uitbrengen van adviezen. Personen met een handicap, verenigingen uit de sector en andere personen of instanties kunnen thema's voorleggen aan de NHRPH, zolang het thema federale materie is, met handicap te maken heeft en van algemeen belang is of op zijn minst het individuele niveau overstijgt. Geregeld wordt de NHRPH gevraagd door uiteenlopende actoren van het domein gevraagd om deel uit te maken van externe werkgroepen. Verder verspreidt de NHRPH ook persberichten wanneer dat nodig wordt geacht.

Naar aanleiding van de implementatie van artikel 33 van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap vroeg staatssecretaris Courard hoe de NHRPH zijn specifieke taak en plaats ziet op het federaal vlak in relatie met het Interfederaal Coördinatiemechanisme, het onafhankelijk mechanisme en het maatschappelijk middenveld. De NHRPH zette zijn standpunt en visie uiteen in advies 2013/11. Dat thema kwam later dat jaar op de Ministerraad.

3. Werking en organisatie

1. De organen van de NHRPH

De NHRPH telt verschillende organen: de Plenaire Vergadering, het Bureau en het Secretariaat.

De **Plenaire Vergadering** is de vergadering van alle leden van de NHRPH. Ze komt samen op vraag van de voorzitter. Gewoonlijk is dat eens per maand. Zo kan de Vergadering de voorstellen van advies goedkeuren en zich uitspreken over alle actuele kwesties en dossiers op federaal vlak die met personen met een handicap te maken hebben.

De Plenaire Vergadering beslist over het uitbrengen van adviezen, het voeren van acties, het oprichten van interne werkgroepen, het aangaan van samenwerkingen of deelname aan externe werkgroepen, ... De agenda bevat altijd de punten "verslag van de werkzaamheden van het Bureau", "verslag van de werkzaamheden van de interne werkgroepen" en "verslag van de werkzaamheden van de externe werkgroepen".

Er kunnen ook andere mensen op de plenaire vergadering worden uitgenodigd om een bepaalde problematiek toe te lichten, om iets voor te stellen, ...: experts, politici, afgevaardigden van de administratie, ...

Het **Bureau** van de NHRPH bestaat uit de Voorzitter en de drie Ondervoorzitters. Dat waren in 2013:

- De heer Joke Rombauts, Voorzitter
- Mevrouw Gisèle Marlière, Ondervoorzitster
- Mevrouw Ingrid Borré, Ondervoorzitster
- Mevrouw Emilie De Smet, Ondervoorzitster

De vertegenwoordiger van de voogdijminister van de NHRPH kan door het Bureau worden uitgenodigd op zijn vergaderingen.

Het Bureau vergadert telkens de goede werking van de NHRPH dat vereist of op verzoek van de Voorzitter. Gezien de werkdruk is dat maandelijks.

Het Bureau heeft als taak de werkzaamheden van de NHRPH voor te bereiden en te coördineren. Op het Bureau worden de belangrijkste thema's overlopen en de agenda opgesteld voor de volgende plenaire vergadering.

Voor de dagelijkse werking van de NHRPH is er het **Secretariaat** dat wordt verzekerd door personeelsleden van de Directie-generaal Personen met een handicap (DG). Vier agenten van de DG staan in voor de

dagelijkse werking van de NHRPH en het Belgian Disability Forum (BDF). Ze zorgen voor de opvolging van de correspondentie, het voorbereidende werk voor vergaderingen en adviezen, uitnodigingen, het verzamelen van informatie, de verspreiding van documenten, de praktische organisatie, het opstellen van de vergaderverslagen en het ontwerp van jaarverslag, enz.

2. Samenstelling van de werkgroepen

De leden van de NHRPH nemen ook deel aan een reeks werkgroepen waar ze de NHRPH vertegenwoordigen. Ze kunnen worden bijgestaan door experts in de materie.

In 2013 was de NHRPH actief in de volgende werkgroepen (WG):

- externe WG « Luchthaven »
- externe WG « Technische Raad Rolstoelen - RIZIV »
- externe WG « Begeleidingscommissie tewerkstelling van personen met een handicap in overheidsdienst »
- externe WG « Nationale actieplannen sociale inclusie»
- externe WG « NMBS »
- externe WG « Beheerscontracten NMBS»
- externe WG « Begeleidingscommissie opvolging VN-verdrag »
- interne WG « Tewerkstelling »
- interne WG « Toegankelijkheid & Mobiliteit »
- interne WG « Ethiek »
- Platform « Armoede »

De externe werkgroepen zijn groepen waarbij het initiatief bij een andere structuur ligt dan de NHRPH. De interne werkgroepen zijn opgericht door de NHRPH die ook voor de organisatie instaat. Hun opdracht is het bepalen van krachtlijnen betreffende actuele thema's die een invloed kunnen hebben op het leven van personen met een handicap. De leden van de werkgroepen komen om de twee maanden samen, waarna ze op de plenaire vergadering standpunten aanbevelen. Die dienen om de denkoefening van de plenaire te voeden en zo tot een advies te komen.

3. Website

Om korter op de bal te kunnen spelen en een directer contact met het publiek te onderhouden plaatst de NHRPH belangrijke zaken, zoals adviezen, memoranda en perscommuniqués op de website die operationeel is sinds 2010. Het aantal bezoekers per jaar gaat in stijgende lijn. De nieuwsbrief heeft meer dan 1100 abonnees (727 F-421 NL).

Bezoekers	2011	2012	2013
Franstalig België	1.238	1.456	2.241
Nederlandstalig België	1.200	1.678	1.663
Duitstalig België	17	8	11
Duitsland	5	4	8
Frankrijk	62	83	346
Groot-Brittannië	87	55	44
Nederland	40	110	313
VS	264	460	571
Andere landen	27	24	34
Totaal	2.940	3.878	5.231

4. BDF

Aangezien de bevoegdheden van de NHRPH zich op het federale (nationale) niveau situeren is het Belgian Disability Forum³ (BDF) een erg nuttige partner voor het internationale en supranationale niveau. Dankzij de opvolging van de beleidsontwikkeling op Europees vlak door het BDF is de NHRPH goed op de hoogte en kan de NHRPH wanneer nodig een gepast standpunt innemen. Het internationale niveau is immers alleen maar belangrijker geworden sinds het ondertekenen van het VN-verdrag inzake de rechten van de personen met een handicap.

De samenwerking tussen NHRPH en BDF verloopt al geruime tijd systematisch en gestructureerd: de bureaus van beide organen komen om de twee maanden samen om van gedachten te wisselen over de lopende dossiers. De twee nemen soms ook gemeenschappelijke initiatieven, zoals het gemeenschappelijk memorandum met het oog op de verkiezingen van 2014. Daarover meer in het jaarverslag van 2014.

De Belgische overheid moet, net als de andere ondertekenende landen van het VN-verdrag inzake de rechten van de personen met een handicap, zesmaandelijks een verslag indienen met de vorderingen op het vlak van de rechten van de PMH. Ter controle vraagt de VN ook een verslag uit het middenveld. Voor België heeft het BDF de opdracht gekregen dat alternatieve verslag op te stellen.

Ook de NHRPH draagt zijn steentje bij door zijn achterban te raadplegen en de bevindingen over te maken aan het BDF. Het alternatief verslag bevat de dagelijkse beleving van de personen met een handicap van het beleid, met goede en minder goede praktijkvoorbeelden en met

³ <http://bdf.belgium.be>

aanbevelingen. Het alternatief verslag wordt vertaald in het Nederlands, Frans, Duits, Engels en Spaans.

Ook heeft de Europese Raad in 2010 de Europese Strategie 2020 goedgekeurd, een strategie voor tewerkstelling en groei met een reeks doelstellingen voor de regeringen van de federale overheid en van de gemeenschappen en gewesten. De NHRPH heeft een advies (2013/13) opgesteld in verband met de maatregelen van de federale overheid.

5. NHRPH en beleid

Vanuit een filosofie van mainstreaming dringt de NHRPH er bij verschillende politieke verantwoordelijken op aan rekening te houden met de noden van de PMH bij het uitwerken van beleidslijnen in hun respectieve bevoegdheidsdomein.

Vanzelfsprekend was in 2013 de heer Philippe Courard, de Staatssecretaris voor Personen met een Handicap, de belangrijkste bestemming van de adviezen over de wetgeving inzake de tegemoetkomingen aan personen met een handicap. De NHRPH heeft hem in 2013 meermaals ontmoet, zowel op zijn Kabinet als op de plenaire vergadering. Er werd gesproken over de voorziene herziening van de wetgeving over de tegemoetkomingen, de zogenaamde 'wet van '87', het beleidsplan van de Staatssecretaris, het statuut van de mantelzorger en de rol van de NHRPH.

6. VN-verdrag

Met de goedkeuring van het VN-verdrag inzake de rechten van de personen met een handicap hebben de federale staat en de deelstaten zichzelf een reeks verplichtingen opgelegd.

In dit kader is de samenwerking met het Interfederaal Gelijkekansencentrum - voorheen Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding⁴ - het vermelden waard. In het samenwerkingsprotocol van 3 december 2009 staat duidelijk bepaald dat het Centrum en de NHRPH elkaar zullen raadplegen voor structurele dossiers waarbij de expertise van de andere partij een meerwaarde kan betekenen voor de bescherming van de rechten en noden van de PMH, steeds met respect voor ieders bevoegdheden.

Naar aanleiding van de ratificatie van het VN-verdrag en het facultatieve Protocol door België is de samenwerking tussen de NHRPH en het Centrum nog intenser geworden. De Interministeriële Conferentie «Welzijn, Sport en Gezin, sectie Personen met een Handicap» heeft immers beslist dat het onafhankelijk orgaan⁵ binnen het Centrum wordt geplaatst, met de creatie van een Begeleidingscommissie waarvan 4 leden uit de NHRPH zullen komen.

De NHRPH heeft daarbij meermaals herinnerd aan artikel 4.3 van het Verdrag dat de overheid verplicht de personen met een handicap en de vertegenwoordigende organisaties te betrekken bij de discussies over dossiers die hen betreffen.

Naar aanleiding hiervan is beslist dat de heer Joke Rombauts, voorzitter van de NHRPH, de Begeleidingscommissie zal voorzitten.

De NHRPH volgt ook de zesmaandelijke verslagen van het Coördinatiemechanisme⁶ over de procedure betreffende de uitvoering van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap op de voet en geeft hierover feedback aan de Staatssecretaris. De NHRPH en het BDF hebben ook elk een vertegenwoordiger gestuurd naar de Conferentie over het Verdrag in New York in juli 2013.

⁴ In juli 2012 kwamen de federale regering, gewesten en gemeenschappen tot een Samenwerkingsakkoord over de interfederalisering van het Centrum. Dat ziet zo zijn bevoegdheden inzake de strijd tegen discriminatie uitbreiden tot die van de gewesten en gemeenschappen, boven op zijn federale bevoegdheden. Sindsdien heet het Centrum voluit het Interfederaal Gelijkekansencentrum. Het akkoord voorziet ook dat de huidige opdrachten van het Centrum inzake migratie in een deels aparte en federale structuur terechtkomen, het Federaal Migratiecentrum.

⁵ Onafhankelijk mechanisme: zie artikel 33.2 van het VN-verdrag inzake de rechten van de personen met een handicap

⁶ Zie artikel 33.1 van het VN-verdrag inzake de rechten van de personen met een handicap

7. Overlegplatform

De NHRPH heeft ook zijn contacten en de informatie-uitwisseling met de adviesraden verstevigd, zij het steeds met eerbiediging van ieders bevoegdheden.

In samenwerking met het Belgian Disability Forum (BDF) heeft de NHRPH in 2011 een overlegplatform opgericht met de adviesorganen van PMH op gemeenschaps- en gewestniveau. De bedoeling is beter en vollediger geïnformeerd te zijn en zelf ook beter te informeren. Ook vergemakkelijkt deze aanpak het om afspraken te maken en regels te coördineren tussen de niveaus en in overleg efficiënter op het beleid te wegen.

In 2013 kwam het platform 4 keer samen. Vanzelfsprekend waren de staatshervorming en de overdracht van bevoegdheden van de federale overheid naar de deelstaten, zoals de verhoogde kinderbijslag en de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden, belangrijke thema's. Het overlegplatform boog zich ook over de problematiek van de parkeerkaarten, de resultaten van de interministeriële conferenties, de toewijzing van de Europese structuurfondsen, de verkiezingen, de handipass, enz.

Voor Vlaanderen stelt zich nog steeds een probleem, want de NHRPH heeft geen echte tegenhanger op Vlaams vlak. Er wordt desondanks voor gezorgd dat er Vlaamse vertegenwoordiging is op het platform. Tot eind september 2012 werd Vlaanderen vertegenwoordigd door de projectwerkgroep/adviesraad NOOZO ('Niets over ons zonder ons'). Op dat moment diende NOOZO zijn definitieve rapport in en liep zijn mandaat af. De NHRPH heeft er in meerdere brieven bij de Vlaamse Minister van gelijke kansen, de heer Pascal Smet, op aangedrongen werk te maken van een officiële Vlaamse adviesraad. Zonder resultaat helaas, want er kwam geen opvolger.

[Inhoudsopgave](#)

II. BELANGRIJKE DOSSIERS DIE DE NHRPH HEEFT BEHANDELD IN 2013

1. Tegemoetkomingen

1. Naar een hervorming van het stelsel

De leden van de NHRPH vinden allen dat een grondige hervorming van het stelsel van de tegemoetkomingen aan personen met een handicap, ook de wet van 1987 genoemd, zich opdringt: de huidige wetgeving is verouderd en heeft in de loop der jaren talrijke wijzigingen ondergaan. Die aanpassingen waren niet steeds op elkaar afgestemd: het geheel is onsamenhangend, complex, en ondoorzichtig geworden.

Studies zoals Handilab toonden bovendien aan dat de doelmatigheid van de tegemoetkomingen beperkt is: ze bieden geen voldoende minimale bescherming en de meerkost van de handicap is ontoereikend gedekt. Het gevolg is een zeer beperkte deelname aan het maatschappelijk leven van de personen met een handicap.

De NHRPH is dan ook al jaren een vurig pleitbezorger van een globale en grondige hervorming van het systeem.

De hervorming is bovendien ingeschreven in het regeerakkoord van 1 december 2011.

De Staatssecretaris belast met de tegemoetkomingen aan personen met een handicap, de heer Philippe Courard, begon in 2012 een ruime denkoefening met de hele sector van de PMH, waarbij de NHRPH gedurende het hele proces betrokken werd. Deze denkoefening mondde in december 2013 uit in het neerleggen van een nota aan de regering.

Die nota bevat 7 principes die aan de grondslag horen te liggen voor de hervorming. De NHRPH schaart zich achter alle 7.

- Versterking van de ondersteuning van integratie
- Evaluatie van de handicap
- Strijd tegen de armoede
- Strijd tegen tewerkstellingsvallen
- Integratietegemoetkoming en bijkomende kosten
- Administratieve vereenvoudiging
- Bepalen en aanrekening van de inkomsten

De NHRPH heeft een uitvoerig advies (2013/19) uitgebracht en legt de klemtoon op:

1. De constructieve samenwerking met de NHRPH bij de uitstippeling van de prioriteiten, het kader en de krachtlijnen van de hervorming. Van bij het begin, en verder in alle stadia, is de NHRPH ingelicht geweest over de stand van zaken, over de problemen en over de opties waartussen moest gekozen worden. De NHRPH nam bovendien als volwaardige partner deel aan de discussies en weet met zekerheid dat naar hem ook werd geluisterd en dat op een ernstige manier met zijn inbreng rekening werd gehouden.
2. De relevantie van de gekozen prioriteiten, niet zonder afstand te nemen van bepaalde oriënteringen of verheldering te vragen over bepaalde gehanteerde termen.
3. De diepe teleurstelling toen het project zonder gevolg strandde bij de regering die wegens begrotingsbeperkingen enkel 'akte nam' van het project.
4. De absolute noodzaak om dringend een grondige hervorming uit te voeren.
5. Het feit dat in deze crisisperiode de kwetsbaarste bevolkingsgroep in de kou blijft staan.

Vanzelfsprekend herneemt de NHRPH deze hervorming als prioriteit voor de volgende jaren.

2. Welvaartsaanpassing

De wet betreffende het Generatiepact van 23 december 2005 voorziet in een welvaartsaanpassingsmechanisme voor socialezekerheidsuitkeringen. Om te voorkomen dat er een grote kloof ontstaat tussen de tegemoetkomingen van het bijstandsstelsel en de socialezekerheidsuitkeringen is in een gelijkaardig mechanisme van welvaartsaanpassing voorzien. Dit thema komt dus wel vaker op de agenda van de NHRPH.

Op 23/05/2013 vroeg de Staatssecretaris de NHRPH om advies over het ontwerp van koninklijk besluit voor de welvaartsaanpassing. De NHRPH bracht een positief advies (2013/09) uit. Aan dat KB werden echter nog wijzigingen aangebracht, zodat de NHRPH in juli nog een dringende raadpleging organiseerde om op verzoek van de Staatssecretaris een tweede advies (2013/14) uit te brengen.

Het ontwerp van koninklijk besluit voorzag in volgende verhogingen met ingang van 1 september 2013:

- van de barema's van de inkomensvervangende tegemoetkoming met 2%;
- van de categorievrijstelling van de integratietegemoetkoming met 2%;
- van de vrijstellingen van de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden met 1,8%

De aanpassingen betreffen de bedragen van de vrijstellingen en de datum van inwerkingtreding. Ook nu gaf de NHRPH een positief advies. De leden zijn tevreden dat door de stijging van de vrijstellingen, het mogelijk ongunstige effect op de tegemoetkomingen aan personen met een handicap van de verhoging van de socialezekerheidsuitkeringen door de welvaartsaanpassing, geneutraliseerd wordt.

De leden stellen zich wel de vraag of het opgeven van de gelijktijdigheid tussen de invoeging van de nieuwe bedragen in het stelsel van de sociale zekerheid enerzijds en van de vrijstellingsbedragen in het stelsel van de tegemoetkomingen aan personen met een handicap anderzijds, het gunstige effect niet vertraagt.

3. Dossierbehandeling

Een van de eerste stappen voor het verkrijgen van een tegemoetkoming voor PMH is de registratie van de aanvraag voor een tegemoetkoming. Dat kon in het verleden enkel bij de DG Personen met een handicap en de gemeentelijke overheid.

Het middenveld is al langer vragende partij om ook andere instanties en verenigingen voor PMH de mogelijkheid te geven aanvragen te registreren.

De Staatssecretaris voor Personen met een handicap vroeg de NHRPH op 10 januari om een advies uit te brengen over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 mei 2003 betreffende de procedure voor de behandeling van de dossiers inzake tegemoetkomingen aan personen met een handicap.

Het ontwerp breidt de registratie van aanvragen voor tegemoetkomingen uit tot de sociale werkers van de mutualiteiten. Zij zullen toegang krijgen tot Communit-e (plus) light. Het Sectoraal Comité van de Sociale Zekerheid en Gezondheid gaf hiervoor machtiging op 4 september 2012.

In zijn advies 2013/02 laat de NHRPH weten het positief te vinden dat de mogelijkheden om een aanvraag in te dienen worden uitgebreid, maar vindt wel dat de uitbreiding niet ver genoeg gaat.

De persoon met een handicap kan zich bij de gemeente laten vertegenwoordigen door een derde, dit is niet voorzien in het KB (art. 2 van het ontwerp).

De burgemeester mag in geen enkel geval de indiening van een aanvraag weigeren. De aanvraag kan wel worden ingediend bij het ziekenfonds waarbij de aanvrager is aangesloten (art. 3 van het ontwerp).

Bij de leden van de NHRPH heerst ontgoocheling: zij hebben gedurende meerdere jaren deelgenomen aan een werkgroep Handiweb, om uiteindelijk tot de vaststelling te moeten komen dat de verbruikersverenigingen waarvan zij ook deel uitmaken, geen toegang krijgen tot de toepassing Handiweb, hoewel de grote organisaties hier zeker vragende partij voor zijn.

Veel mensen komen naar de verenigingen voor PMH om geholpen te worden met hun dossier: die verenigingen moeten hen telkens doorsturen. Dit is bijzonder klantvriendelijk en ook onproductief want bij de verenigingen is een grote kennis over het stelsel van de tegemoetkomingen aan personen met een handicap aanwezig. Op dat vlak beschouwt de NHRPH het voorstel als een gemiste kans.

2. Gezondheidszorgen

1. Chronische ziekten

In het kader van het plan "Chronische ziekten" van mevrouw Onkelinx, Minister van Volksgezondheid, werd in het voorjaar van 2012 een "Observatorium voor de chronische ziekten" opgericht dat bij het RIZIV is gevestigd.

Sinds 2009 heeft de NHRPH de Minister herhaaldelijk gevraagd deel uit te maken van het Observatorium. Gezien de overeenkomsten in de opdracht van beide organen kan de NHRPH bijdragen tot de denkoefeningen van het Observatorium. Een chronische ziekte is immers vaak een handicap of kan er een doen ontstaan.

Bij het RIZIV werd geoordeeld dat de NHRPH niet kan vertegenwoordigd zijn in dit orgaan. Chronische ziekten en handicap zijn voor het RIZIV twee verschillende realiteiten. Vanzelfsprekend kan de NHRPH die zuiver medische benadering die geen rekening houdt met de reële dagelijkse behoeften en rechten van de personen met een handicap niet accepteren. Aangezien de chronisch zieken betrokken zijn bij het domein van de handicap, heeft de NHRPH de kwestie voorgelegd aan de Minister.

In een brief van 31/01/2013 antwoordde de Minister dat de NHRPH contact kon opnemen met de koepels van patiëntenverenigingen (Ligue des Usagers des services de Santé, Vlaams Patiëntenplatform) als hij wil vertegenwoordigd zijn binnen het Observatorium. De Minister liet ook weten dat de NHRPH kon deelnemen aan de focusgroepen in het kader van een nationale conferentie over de chronisch zieken in de loop van 2013 naar aanleiding van de publicatie van het KCE-verslag van 10/12/2012, een rapport met een analyse, aanbevelingen en actiepunten.

In maart 2013 liet de NHRPH weten als enige officiële vertegenwoordiger van personen met een handicap zeker aanwezig te willen zijn bij de bespreking van een problematiek die fundamenteel betrekking heeft op de handicap. De NHRPH was graag ingegaan op de principiële uitnodiging om aan de focusgroepen deel te nemen. Jammer genoeg volgde er geen concrete uitnodiging.

Tijdens een onderhoud in het najaar van 2013 deelde de Minister mee dat er een mechanisme komt om o.a. de NHRPH op de hoogte te houden van beslissingen en ontwikkelingen.

2. Verpleegkundige handelingen

De FOD Volksgezondheid werkt aan een wettelijk kader voor de uitvoering van verpleegkundige handelingen. Zorgbehoevende personen hebben vaak assistentie nodig bij dagdagelijkse handelingen. Een aantal daarvan zou in het nieuwe kader enkel door verplegend personeel mogen worden gesteld, en niet door - bijvoorbeeld - mantelzorgers, opvoedkundigen, enz. De FOD overweegt een lijst van handelingen die enkel door verpleegkundig geschoolden mogen worden uitgevoerd. De aanpassingen zullen hun weerslag hebben op het vlak van aansprakelijkheid.

Bij de Nationale Hoge Raad voor personen met een handicap is al geruime tijd grote ongerustheid over dit thema. De NHRPH heeft haar bedenkingen bij een lijst die als te beperkend wordt ervaren. Voor het onderwijs is dit een probleem, want fulltime professionele verpleegkundige assistentie is niet altijd haalbaar. Organisatoren van vakanties voor mensen met een handicap kunnen ook in de problemen komen. Is het assisteren van iemand met slikproblemen dan verboden voor vrijwilligers? Mag medicatie nog worden toegediend? Kan de persoon met een handicap niet beter zelf beslissen wie hem bijstaat? Moet er geen onderscheid worden gemaakt tussen chronische en acute situaties? Kan er niet in een opleiding worden voorzien die ook niet-verpleegkundigen de mogelijkheid geeft om elementaire verpleegkundige handelingen te stellen?

Tijdens de plenaire vergadering van 17 december 2012 gaf een ambtenaar van de FOD Volksgezondheid toelichting bij een ontwerp van tabel van verpleegkundige prestaties verricht door anderen. Omdat de leden van de NHRPH tijdens de discussie achteraf gewag maakten van situaties die nog niet in de lijst voorkwamen, maakte de NHRPH op 22 januari 2013 een niet-exhaustieve opsomming van dergelijke handelingen over aan de FOD en mevrouw Onkelinx, Minister van Sociale zaken en Volksgezondheid.

Herhaaldelijk vroeg de NHRPH om een onderhoud met de Minister, o.a. over dit thema. In november was het zover. Bovendien kwam een afgevaardigde van haar Kabinet op de plenaire vergaderingen van september, oktober en december 2013 het protocol over thuiszorg toelichten waar aan wordt gewerkt. De NHRPH en het Kabinet verschilden op een cruciaal vlak van mening. Het Kabinet beweert de PMH te willen beschermen met professionele verzorging, maar de NHRPH ervaart deze benadering als een manier om de zorgsector meer te laten verdienen, waarbij de maatschappelijke inclusie en autonomie van de PMH steeds meer in het gedrang komt. Rusthuizen, scholen en vakantie-organisatoren zullen vaker PMH weigeren, wanneer ze de nodige professionele assistentie niet kunnen garanderen. Mits opleiding zouden niet-professionelen de PMH ook moeten kunnen helpen, als de PMH dat

verkiest, zeker bij relatief eenvoudige handelingen. Overigens is het nu vaak al moeilijk om beschikbaar verzorgend personeel te vinden.

Later bleken wel de instellingen en de deelregeringen geraadpleegd te zijn over het protocol, maar de PMH en de vertegenwoordigende verenigingen niet, terwijl het thema toch rechtstreeks raakt aan het leven van vele PMH. De NHRPH beschouwt dit als een stap achteruit, in tegenspraak met de principes van het VN-verdrag inzake de rechten van de PMH.

In een brief van 9 december 2013 vroeg de Minister dan toch een advies van de NHRPH over het ontwerp van protocolakkoord betreffende de relatie tussen beroepsbeoefenaars die in de sector voor personen met een handicap werkzaam zijn en de beoefenaars van gezondheidszorgberoepen. Het document "Projet - 27/11/2013 - Oplossing 5 bis-Solution 5 bis" was als bijlage gevoegd bij de adviesaanvraag. De NHRPH bracht zijn advies uit tijdens de zittingen van 16/12/2013 en 20/01/2014 (advies 2014/06). Meer hierover in het jaarverslag van 2014.

3. RIZIV

Naar aanleiding van zijn nakende vijftigste verjaardag (inwerkingtreding op 01/01/1964) peilde het RIZIV bij zijn voornaamste stakeholders en deskundigen naar hun visie op de toekomst.

De NHRPH heeft hierover in de plenaire vergadering van september gedebatteerd en niet-exhaustieve antwoorden en bedenkingen geformuleerd, vertrekkende van zijn memorandum, positienota's en adviezen.

(1) Welke prioriteiten en uitdagingen ziet u voor de komende jaren?

Drie principes zijn essentieel om de voordelen van het huidige systeem te kunnen blijven garanderen:

- het overleg en een paritair beheer, wat inhoudt dat de sociale zekerheid een overheidsbevoegdheid blijft en dat privatiseringen worden vermeden
- een globale benadering en samenhang tussen de zorgsectoren
- de verantwoordelijkheid van de actoren

In dat opzicht zijn de voorziene bevoegdheidsoverdrachten een gelegenheid om de gezondheidszorgen te verbeteren, of net te verzwakken.

Voor de toekomst moeten vooral middelen worden voorzien:

- voor toegang tot optimale zorgen in het kader van zeldzame/ernstige ziektes
- voor vroegtijdige interventie

(2) Welke wijzigingen moeten worden aangebracht in de financiering van de zorgverleners en zorginstellingen? Waar moeten meer/minder middelen worden ingezet?

Om tegemoet te komen aan de vereisten van de wet op de patiëntenrechten moet de overheid medische structuren voorzien die gelijkmatig over het hele land zijn verspreid, met:

- Universele toegankelijkheid, met inbegrip van de signalatie.
- Aangepast onthaal voor alle types van handicap, met inbegrip van onthaal in gebarentaal en vereenvoudigd taalgebruik.

Meer in het bijzonder zijn er bijkomende middelen nodig:

- Om de prijs van medicamenten toegankelijker te maken
- Voor de terugbetalingen van psychotherapie
- Voor tandverzorging
- Voor brillen
- Voor alles wat betrekking heeft op interventies op het vlak van doofheid

(3) Hoe kunnen de ongelijkheden inzake gezondheid worden teruggedrongen? Hoe kan gezond leven en zelfraadzaamheid worden ondersteund?

Onvermijdelijk rijst de vraag hoe we de ziekteverzekering kunnen blijven financieren. Die moet zich uitstrekken tot alle inkomensvormen, op een zodanige wijze dat de maatschappelijke solidariteit berust op een bijdrage uit het geheel van de geproduceerde rijkdom. Dat kan via de personen, hun roerende en onroerende goederen, hun kapitaal, ...

De ongelijkheden wegwerken vereist toegang voor iedereen tot bepaalde prijzige medicamenten en/of behandelingen. Daarom moet er werk worden gemaakt van de prijzen.

Het wegwerken van ongelijkheden vereist ook toegang tot informatie. Personen met een handicap moeten zelf hun rechten kennen. Maar ook de overheid heeft hier een rol te spelen.

Met een pluridisciplinaire begeleiding moet de persoon en/of zijn begeleiders in de beste mogelijke omstandigheden de nodige beslissingen kunnen nemen om een gelijkwaardig leven te leiden. Daarvoor moet het medisch personeel speciaal worden gevormd.

Verder moet de rol van de ziekenfondsen worden versterkt op het vlak van gezondheidspromotie.

4. Kruispuntbank

Het RIZIV is ook twee ICT-toepassingen komen voorstellen voor de zorgsector, eHealth en eCare. Die tools moeten voor een efficiëntere communicatie zorgen en betere benutting van de data.

Als eCare en eHealth optimaal zullen functioneren, hoeft de patiënt zijn gegevens maar één keer mee te delen. Bovendien kan hij, eventueel via de huisarts of andere derden, inzage hebben in zijn dossier en ook zijn toestand opvolgen (bloeddruk, inentingen, etc.).

De NHRPH is zeer geïnteresseerd in de ontwikkeling van deze tools en wil op de hoogte worden gehouden. Het is in het belang van de patiënt dat zijn dossier zo snel mogelijk kan worden behandeld. Wel vraagt de NHRPH om erover te waken dat de privacy van de patiënt gerespecteerd wordt en dat de gegevens niet worden gebruikt voor andere doeleinden dan die waar de patiënt zijn toestemming voor heeft gegeven.

3. Toegankelijkheid

1. Federale gebouwen

In een brief van 13/12/2012 vroeg de Staatssecretaris de medewerking van de Nationale Hoge Raad voor Personen met een handicap gevraagd bij het bepalen van clausules die de toegankelijkheid van federale gebouwen voor personen met beperkte mobiliteit tot doel hebben. Hij vroeg de NHRPH om een kritische en constructieve herlezing van het document.

In januari 2013 antwoordde de NHRPH met een brief. De leden waarderen het project en hopen van harte dat het op termijn een oplossing zal bieden voor het feit dat personen met een handicap vaak geen toegang te hebben tot een overheidsgebouw omdat geen rekening werd gehouden met mogelijke handicaps.

De NHRPH heeft als adviesraad een duidelijke visie op toegankelijkheid. Het gaat dan om algemene beginselen die moeten gerespecteerd worden, los van de technische aspecten van een dossier.

De NHRPH vraagt in al zijn tussenkomsten om tegemoet te komen aan alle behoeften inzake totale toegankelijkheid voor alle personen met een handicap.

Totale toegankelijkheid is een doelstelling op middellange en lange termijn, die zich vertaalt in concrete acties en bewustmaking. Bovendien moet toegankelijkheid gelden voor alle stappen in de dienstverlening, want één onderdeel kan de volledige dienstverlening ontoegankelijk maken.

Toegankelijkheid van een gebouw geldt dus voor het volledige parcours: van de informatie aan het onthaal tot en met het ogenblik dat de bestemming is bereikt.

Totale toegankelijkheid houdt in:

- a. Fysische en technische toegankelijkheid
- b. Auditieve toegankelijkheid
- c. Visuele en sensorische toegankelijkheid
- d. Intellectuele toegankelijkheid (informatie aan de loketten, website, brochures, infoborden, ...)
- e. Benodigdheden
- f. Veiligheid
- g. Begeleiding door een persoon wanneer de voorziening vermeld in a tot f niet volstaan om de volledige dienstverlening toegankelijk te maken

Totale toegankelijkheid geldt dus voor alle handicaps: zowel fysieke, sensorische, mentale als verstandelijke handicaps.

De NHRPH verwijst hierbij ook naar het begrip "redelijke aanpassingen" zoals gedefinieerd door de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie (BS 30/05/2007).

De leden van de NHRPH dringen er dus op aan het dossier betreffende de strengere clausules voor te leggen aan een technisch adviesbureau voor toegankelijkheid. Hierover kan de NHRPH dan een advies uitbrengen. In 2013 werd hier alvast geen gehoor meer aan gegeven.

2. BIPT

De NHRPH is toegevoegd aan de databank van het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie (BIPT). Voortaan zal het BIPT de NHRPH raadplegen over alle initiatieven die PMH aanbelangen.

De leden van de NHRPH werden bij hoogdringendheid gevraagd opmerkingen te formuleren bij het ontwerpbesluit van de Raad van het BIPT betreffende de publicatie door operatoren van de informatie over producten en diensten die bedoeld zijn voor gebruikers met een handicap. Een greep uit de opmerkingen:

Een eerste vereiste is dat de informatie toegankelijk is voor iedereen. Hoewel surfen veel mogelijkheden biedt, ook voor PMH, zijn er toch heel wat PMH die geen (vlotte) toegang hebben tot het internet, wat de NHRPH al herhaaldelijk mocht vaststellen. Uitgerekend de kwetsbaarste groep dreigt dus uit de boot te vallen. De website zelf moet natuurlijk ook toegankelijk zijn voor alle types van handicap. Er bestaat een AnySurfer-logo voor toegankelijke websites.

De toekenning van het sociaal telefoontarief moet nog meer worden geautomatiseerd. Aangezien het BIPT beschikt over veel informatie van rechthebbenden, moet dat mogelijk zijn. Personen die recht (zouden kunnen) hebben zouden minstens jaarlijks moeten worden geïnformeerd over dat recht.

3. Noodnummer – sms

De problematiek van een noodnummer per sms (o.a. voor mensen met een gehoor- of spraakstoornis) ligt al enkele jaren op tafel. Het dossier vordert, maar langzaam.

De wet van 10/07/2012 houdende diverse bepalingen inzake elektronische communicatie, ook wet Telecom genoemd, is de omzetting van Richtlijn 2009/136/EG van het Europees Parlement en de Europese Raad van 25 november 2009 tot wijziging van Richtlijn 2002/22/EG inzake de universele dienstverlening en gebruikersrechten met betrekking tot elektronische communicatienetwerken in Belgisch recht. Deze 'Telecomwet' eist onder andere dat dienstverlening en productaanbod toegankelijker worden en stelt onder meer het volgende:

Art. 87. In titel IV, hoofdstuk III, afdeling 1 van dezelfde wet wordt een onderafdeling 5 ingevoegd die artikel 121/4 bevat, luidende :

" Onderafdeling 5. Maatregelen voor eindgebruikers met een handicap.

Art. 121/4. § 1. Het Instituut kan maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat eindgebruikers met een handicap :

1° een toegang kunnen hebben tot openbare elektronische-communicatiediensten die gelijkwaardig zijn aan die van de meerderheid van de eindgebruikers, dit wil zeggen aangepast aan hun handicap;

2° profiteren van de keuze tussen operatoren en diensten die ter beschikking staan van de meerderheid van de eindgebruikers.

§ 2. Het Instituut neemt alle nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de toegang voor eindgebruikers met een handicap tot nooddiensten gelijkwaardig is aan die van andere eindgebruikers dankzij aan hun handicap aangepaste technische middelen. "

Op vraag van de Minister van Binnenlandse Zaken, de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid en de Staatssecretaris voor Sociale Zaken, Gezinnen en Personen met een handicap (brief van 13 maart 2013) bracht de NHRPH tijdens de plenaire zitting van 15/04/2013 een advies uit over de conceptnota betreffende de toegang via elektronisch tekstbericht (sms) tot de nooddiensten voor doven, slechthorenden en spraakgestoorden.

De conceptnota gaat in op de realisatie van een toegang per sms tot de nooddiensten. Traditioneel worden de nooddiensten via een spraakoproep gecontacteerd. Voor een gehoorgestoorde persoon bijvoorbeeld, is dat niet mogelijk, daarom kan hij thans een faxbericht sturen. Dit is echter een achterhaald communicatiemiddel, vandaar dat gezocht wordt naar een vlottere toegang.

In zijn advies (2013/08) was de NHRPH heel positief met betrekking tot het voornemen dat op lange termijn nieuwe technologieën (smartphone-apps, chat, RTT, ...) mogelijk kunnen worden.

De NHRPH waarschuwt ook voor een te enge doelgroepafbakening en verwijst hierbij naar de Europese richtlijn, waar sprake is van "personen met een handicap". Ook andere doelgroepen kunnen geholpen worden. Het systeem waarbij noodhulp wordt opgeroepen is een heel belangrijk systeem, dat principieel ten dienste van de ganse bevolking moet staan.

Het systeem zoals thans voorgesteld, is vooral bedacht voor dove personen, slechthorenden, spraakgestoorden. Is het vermelden van deze doelgroepen ook niet verwarrend? Waarom mag dit niet gelden voor fysische handicaps, voor mensen met gezichtsstoornissen, ... ?

De NHRPH gaat niet akkoord met het invoeren van een systeem gebaseerd op een voorafgaandelijke inschrijving en registratie: een verklaring op erewoord van de persoon moet voldoende kunnen zijn. Het is bekend dat de aangeduide doelgroep het moeilijk heeft om zich in te schrijven.

Waarom wordt getracht het vastgestelde misbruik tegen te gaan ten koste van de persoon die zich in een noodsituatie bevindt? Het negeren van oproepen van niet-geregistreerde personen kan ongewenste gevolgen hebben.

Een grote meerderheid van de doelgroep heeft op een bepaald moment een erkenning aangevraagd bij de DG Personen met een handicap. Zelfs als men nu niet over een bruikbare database beschikt, kan dit in de toekomst wel. Het zou in alle geval een oplossing op lange termijn kunnen zijn om op die manier de gegevens aan te brengen die in het Rijksregister worden opgenomen.

Het is jammer dat het slechts een nationaal systeem is: dit moet kunnen over de grenzen heen.

De testfase moet aangekondigd worden. Alle verenigingen, al dan niet voor gehoorgestoorden, moeten op de hoogte worden gebracht. Dit moet ook in de media komen, de ganse bevolking moet op de hoogte gebracht worden. De communicatie moet zo duidelijk mogelijk zijn.

De leden stellen zich vragen bij het in gebruik nemen van een speciaal nummer voor de testfase (812). Zij vrezen dat het geheel nodeloos ingewikkeld wordt gemaakt.

Omdat juridisch nog tal van zaken moesten geregeld worden, was in de conceptnota voorgesteld nog in 2013 te starten met een operationele testfase. Begin september hadden de leden van de NHRPH nog geen enkele informatie ontvangen met betrekking tot de testfase. Daarom stuurde de NHRPH op 24/09/2013 een herinneringsbrief aan de Vice-Eerste Minister en Minister van Binnenlandse Zaken, mevrouw Milquet, met de vraag om tijdig de sector op de hoogte te brengen van de aanvang van de testfase en er ruim en duidelijk over te communiceren.

Ook in geval van bijvoorbeeld een stroompanne zouden deze mensen kunnen worden gewaarschuwd per sms.

Het dossier wordt verder opgevolgd.

4. Verkiezingen

Op dingende vraag van mevrouw Joëlle Milquet, Minister van Binnenlandse Zaken, sprak de NHRPH zich na elektronische raadpleging van de leden (tussen 19/06/ 2013 en 25/06/2013 uit over een voorontwerp van wet tot aanpassing van het Kieswetboek. Dat werd advies 2013/12.

De NHRPH is verheugd over het doel: "het doel is, (...) voor iedereen, met om het even wat voor handicap, de uitoefening van het stemrecht mogelijk te maken". De NHRPH raadt wel aan om de woordenschat te actualiseren, met als leidraad het VN-verdrag inzake de rechten van de personen met een handicap. De term 'personen met een handicap' verdient dan ook de voorkeur op andere termen. Bepaalde benamingen, zoals "gebrek", "insufficiëntie", "invalide" zijn al geruime tijd in onbruik bij de betrokkenen zelf, sterker nog, ze zijn intussen onaanvaardbaar geworden.

Met het oog op de verkiezingen van 2014 vraagt de NHRPH dat dringend verder gewerkt wordt aan de nota "Toegankelijkheid tot de stembureaus". Deze nota zou zo vlug mogelijk naar de gemeentebesturen moeten gestuurd worden. De gemeenten moeten immers voldoende tijd hebben om maatregelen te kunnen treffen die de toegankelijkheid bevorderen, te beginnen met de zorg voor een toegankelijk lokaal waar de kiesverrichtingen kunnen doorgaan.

In september bracht de NHRPH nog een advies (2013/16) uit over de verkiezingen, deze keer op eigen initiatief. Dit advies handelde over de praktische aanbevelingen aan de gemeenten van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken in de omzendbrief naar aanleiding van de gelijktijdige verkiezingen van 25 mei 2014.

De NHRPH wijst erop dat de begrippen 'PMH' en 'PBM' onterecht door elkaar worden gebruikt. Verder wordt er o.a. op aangedrongen dat de omzendbrief zo snel mogelijk naar het Duits wordt vertaald.

5. Bpost

Geregeld stelt de NHRPH problemen aan de kaak die met de postbedeling te maken hebben. Als gevolg van de reorganisatie van de voorbije jaren is het aantal postkantoren zienderogen verminderd. Ook de sociale rol van de postbode is alleen maar kleiner geworden. Slachtoffers van deze evolutie zijn mensen die sociaal zwakker staan en nu nog meer dreigen geïsoleerd te geraken, zoals PMH en oudere mensen.

In de plaats van de postkantoren kwamen wel "postpunten", zoals warenhuizen en krantenwinkels die elementaire taken van de

postkantoren overnamen. Jammer genoeg behoren die vaak tot de privésector, zodat integrale toegankelijkheid moeilijker af te dwingen is. Bovendien waren de samenwerkingen met bpost soms maar tijdelijk: verhuizingen, sluitingen, beëindiging van de extra dienstverlening, ... zo konden toegankelijkheidsinvesteringen aan die infrastructuur achteraf soms nutteloos blijken.

Ondertussen deelde bpost mee dat die reorganisatieronde afgelopen is. bpost wil werk maken van een betere toegankelijkheid. In het 5e beheerscontract tussen bpost en de Belgische Staat voor de periode 2013-2015 (BS 07/06/2013, KB van 29/05/2013 tot goedkeuring van het 5e beheerscontract) is een "Art. 19 - Toegankelijkheid voor mindervaliden" voorzien:

19.1. Met betrekking tot postkantoren,

(a) verbindt bpost zich ertoe om de toegankelijkheid van de postkantoren te verbeteren voor mindervaliden ten einde tegen 2015 het aandeel van postkantoren dat moeilijk toegankelijk is tot 10% terug te brengen.

(b) zal bpost tegelijkertijd een nieuwe benadering uitwerken voor de toegankelijkheid van de postkantoren waarin belangrijke werken worden uitgevoerd. In dat kader zal bpost ernaar streven om ze volledig toegankelijk te maken voor personen met verschillende types van handicaps, rekening houdend met de stedenbouwkundige reglementering en op basis van normen die worden bepaald na overleg met de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap. (hierna: "Hoge Raad"). Bpost zal een contactpersoon aanduiden die zal instaan voor het contact met de Hoge Raad. Na dit overleg zal bpost de normen van toegankelijkheid vastleggen die bij belangrijke werken gehanteerd zullen worden in 2013. Tegen 2014 zal bpost aan de minister onder wie bpost ressorteert een plan voorleggen voor de toepassing van deze criteria in postkantoren waarin belangrijke werken worden uitgevoerd.

(c) zal bpost op een passende manier communiceren over de toegankelijkheid van elk postkantoor.

19.2 Met betrekking tot postwinkels,

(a) wordt bpost gevraagd de toegankelijkheid voor mindervaliden te hanteren als een belangrijk criterium bij de selectie van partners voor de uitbating van postwinkels;

(b) teneinde de toegankelijkheid van postwinkels voor mindervaliden te verbeteren, zal bpost de kosten cofinancieren die de postwinkels moeten maken om hun toegankelijkheid te verbeteren. Deze cofinanciering wordt beperkt tot een maximumbedrag van 50 % van de totale kost van de werken en tot 10.000 EUR per postwinkel. Teneinde de continuïteit van de

dienstverlening te garanderen, zal de cofinanciering slechts worden toegekend op voorwaarde dat de postwinkel zich ertoe verbindt om de diensten van bpost aan te bieden gedurende een periode van 5 jaar volgend op de oplevering van de verbeteringswerken die werden gefinancierd door bpost. Het maximum totaal bedrag dat bpost in deze werken zal investeren wordt vastgelegd op 500.000 EUR voor de duur van het Contract. De bijzondere voorwaarden zullen worden bepaald in een uitdiepingsovereenkomst over de toegankelijkheid van de postale service punten.

19.3 Een meerdere-kanalenbenadering van toegankelijkheid zal eveneens worden gepromoot. De voordelen van nieuwe manieren om transacties te doen bij bpost, zoals via internet of telefoon, zullen worden gepromoot.

In uitvoering hiervan – en in het bijzonder artikel 19.1 (b) – organiseerden de NHRPH en bpost een verkennende vergadering om te zien hoe het overleg en de consultatie tussen de twee kan verlopen. Die vergadering vond plaats op 19/09/2013. De NHRPH stelde zijn visie op toegankelijkheid voor aan de hand van zijn memorandum, zijn positienota over toegankelijkheid en mobiliteit en zijn adviezen. Er werd een tijdelijke projectwerkgroep opgericht waaraan ook externe toegankelijkheidsexperts aanwezig waren.

Vervolgens heeft bpost een lijst gemaakt van alle locaties, voorzieningen, producten, enz. m.b.t. de verschillende types van handicap, wat het mogelijk maakt knelpunten te situeren en concrete doelstellingen op te stellen. De NHRPH heeft deze lijst bekeken en verder uitgebreid met eigen vaststellingen. Die aanvullingen en opmerkingen kwamen aan bod in de vergadering van 13/12/2013.

Verder schoof de NHRPH als goed praktijkvoorbeeld Revalor, de “toegankelijkheidsbijbel” van het Belgische spoorverkeer, naar voren. Bij bpost was er interesse voor een vergelijkbaar instrument.

Jammer genoeg bleef het na de vergadering van september stil aan de kant van bpost. In maart 2014 bleek na een interpellatie per mail dat de werkgroep verlaten is ten voordele van de ontwikkeling van een prototype van een toegankelijk postkantoor. Bpost zegt rekening te zullen houden met de bevindingen van de werkgroep en bij afloop het advies van de NHRPH te vragen.

De NHRPH is niet gelukkig met die wending en vreest dat bpost de PMH onvoldoende zal betrekken bij de uitwerking van het ‘ideale postkantoor’. Bovendien zijn er telkens zo veel context- en omgevingsfactoren om rekening mee te houden dat een universeel prototype een illusie is. Voor de NHRPH is een op Revalor-leest geschoeid toegankelijkheidsinstrument, dat aanpasbaar en aanvulbaar is, de beste optie voor een toegankelijke

dienstverlening in het postwezen. Samen met zijn partners zal de NHRPH de ontwikkelingen met argusogen volgen.

6. Call center audit

Al sinds de oprichting van het call center van de DG Personen met een handicap in 2005 is er een probleem met de bereikbaarheid. Bellers staan soms lang in de wacht of worden automatisch geweigerd wegens een te lange wachtrij. Toen het groene nummer 0800 987 99 in maart 2010 het oude betalende nummer verving, steeg het aantal oproepen per maand nog van 42.000 tot 76.000.

De DG is zich bewust van het probleem en zoekt al jaren naar oplossingen. Daarom liet ze een audit uitvoeren door Möbius Business Consulting. Die kwam op de plenaire vergadering van 18 februari samen met de staatsecretaris en de heer André Gubbels, directeur-generaal van de DG, de resultaten voorstellen.

Uit het onderzoek van Möbius leren we dat slechts 23% van de oproepen beantwoord wordt.

Behalve de invoering van het groene nummer moeten volgende oorzaken vernoemd worden voor de spectaculaire toename van het aantal oproepen.

- Het aantal behandelde dossiers: de DG heeft 600.000 dossiers. Door de vergrijzing neemt dit aantal toe.
- Een groot aantal van de geformuleerde vragen zijn te wijten aan de complexiteit van de wetgeving.
- De persoon met een handicap is op zoek naar werk, ondervindt stress, wil een volwaardig burgerschap.

Een aantal maatregelen ter oplossing van de problemen werden al genomen.

- In moeilijke budgettaire omstandigheden werden 10 personen aangeworven.
- De openingsuren werden aangepast. Tussen 8u30 en 13u staat het call center vooral ten dienste van personen met een handicap en hun familie. Tijdens de namiddag wordt vooral teruggebeld naar professionelen die 45% van het publiek vertegenwoordigen.
- Een ander middel om de DG te bereiken is de elektronische weg, en een online sociaal netwerk.
- Sinds kort is er ook een typeformulier dat focust op belangrijke elementen van de vraag zodat vlugger kan geantwoord worden.

Deze maatregelen hebben al succes geboekt.

Eind 2013 kon de DG inderdaad betere cijfers voorleggen. Nochtans is de toekomst van het call center onduidelijk. De uitvoering van de staatshervorming zal wel grote veranderingen met zich meebrengen.

4. Mobiliteit

1. Autoverkeer

1. De parkeerkaart voor personen met een handicap

De speciale parkeerkaart voor personen met een handicap betekent een grote vrijheid voor de houders ervan, zeker nu hoe langer hoe meer blijkt dat het aantal parkeerplaatsen ontoereikend is, vooral in de steden.

Gezien het grote belang van de speciale parkeerkaart voor de PMH buigt de NHRPH zich al jaren over de parkeerkaarten, met aandacht voor aspecten als geldigheidsduur, correct gebruik, controle, internationale geldigheid, discriminatie, enz.

In 2013 kwam het gebruik van de parkeerkaart in de EU aan bod. In maart 2013 nam de NHRPH samen met het Belgian Disability Forum contact op met het European Disability Forum. De NHRPH had namelijk meerdere klachten gekregen van PMH uit ons land die in het buitenland problemen hadden gekregen met die kaart. Hoewel ze de speciale parkeerkaart correct achter de voorruit hadden geplaatst, kregen ze een waarschuwing en riskeerden ze zelfs een boete omdat de verklarende brochure van de Europese Commissie niet naast de kaart hadden geplaatst.

Na verificatie blijkt er inderdaad onduidelijkheid te bestaan over de richtlijn. In de Aanbevelingen van de Europese Unie (98/376/CE en 2008/205/CE) is er nergens sprake van de verplichting om beide documenten achter de voorruit te plaatsen. In het document "Parking card for people with disabilities in the European Union: conditions in the member States" van de Europese Commissie staat wel:

"General information and advice

This brochure is a fact sheet giving an overview of the conditions of use of a parking card for people with disabilities in the different Member States of the European Union.

Before travelling to another country, read the rules in force in that country. In some cases you will need to ask for further information locally. Use the information provided in the freestanding folder in the language of the country where you are travelling by displaying it next to your parking card. This information will provide the local authorities with an explanation that your card is based on the standardised Community model and that you should benefit from all associated parking facilities for disabled persons in that country."

De NHRPH en het BDF wensen in de eerste plaats duidelijkheid. Ze zijn van mening dat het plaatsen van de brochure geen meerwaarde biedt. Enkel de parkeerkaart moet volstaan.

2. Tolgeld in Frankrijk

Leden brachten de NHRPH op de hoogte van een ander probleem. In Frankrijk kunnen bestuurders van campers en bestelwagens van een voordeliger tarief genieten als een van de inzittenden zich kan legitimeren als PMH. Voor Belgen volstond het om de speciale parkeerkaart te tonen.

Daar is verandering in gekomen. Voortaan moet de vermelding 'handicap' op ingebruikstellingscertificaat staan, zo niet wordt het voorkeurstarief niet toegekend. In België is die vermelding niet voorzien.

De NHRPH en het BDF hebben de *Conseil français des personnes handicapées pour les questions européennes* hiervan op de hoogte gesteld. Als die werkwijze behouden blijft, dan is dat een discriminatie van de Belgische PMH. De NHRPH en het BDF zullen dan de Europese Commissie hierover interpellieren.

2. Bussen

Via zijn leden en via de pers vernam de NHRPH dat De Lijn geen scootmobiels meer wil vervoeren op haar bussen. De Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) vindt dat zeer erg, vooral ook omdat de beslissing werd genomen zonder overleg met de sector.

Gebruikers van scootmobiels - niet zelden mensen met een zware fysieke handicap, vergevorderde multiple sclerose, enz. - zijn voor hun vervoer op het openbaar vervoer aangewezen. Het dichtstbijzijnde treinstation is al snel te ver, maar een bushalte is met de scootmobiel nog wel bereikbaar. Als die scootmobiels worden geweigerd op de bussen van De Lijn, beperkt dat in grote mate de mobiliteit van de gebruikers.

Schrijnend is dat De Lijn het oude excuus gebruikt waarmee personen met een handicap zo vaak worden geweerd (uit pretparken, bioscopen, enz.): de veiligheid! De scootmobiels zouden niet veilig kunnen worden vastgemaakt in de bussen. Die houding gaat echter voorbij aan de verplichting van de redelijke aanpassingen om de toegankelijkheid te garanderen. Het VN-verdrag inzake de rechten van de personen met een handicap, erkend door België én Vlaanderen, beschouwt het niet voorzien van redelijke aanpassingen als een discriminatie van personen met een handicap.

Aangezien de bevoegdheden van de NHRPH zich op federaal vlak bevinden, kan de NHRPH geen officieel advies uitbrengen over deze zaak. Het is dan ook te betreuren dat de NHRPH dit thema niet aan een tegenhanger op Vlaams niveau kan bezorgen.

Daarom schreef de NHRPH de heer Kris Peeters, Vlaams Minister-President, aan om het probleem van de scootmobiels aan te kaarten en in overleg met De Lijn en de verenigingen die personen met een handicap vertegenwoordigen een oplossing te zoeken.

Een kopie van die brief werd bezorgd aan Minister Crevits, Vlaams Minister van Mobiliteit, aan federaal Staatssecretaris Courard en aan de heer Roger Kesteloot, Directeur-generaal bij De Lijn.

Overigens stelde de NHRPH vast dat de andere aanbieders van bus-, tram- en metrovervoer in België de scootmobiels ook weigeren. De NHRPH heeft dan besloten om het thema op het platform van de adviesorganen te brengen en er ook mee naar het EDF te gaan.

3. Treinverkeer

1. Algemeen

Een toegankelijk openbaar vervoer – en met name een toegankelijk treinverkeer - is voor personen met een handicap erg belangrijk, zeker voor hen die zich moeilijk op eigen krachten kunnen verplaatsen. In België is het spoorverkeer in handen van de NMBS-groep.

De NMBS-groep bestond in de periode 2013 nog uit 3 maatschappijen met afgebakende en doelgerichte bevoegdheden op het vlak van de toegankelijkheid voor personen met een beperkte mobiliteit: Infrabel, NMBS-holding Patrimonium en NMBS. In 2013 werd er al gewerkt aan een tweeledige structuur, maar die zou er pas in 2014 komen.

In de toenmalige beheersovereenkomst tussen de Staat en de maatschappijen Holding Patrimonium en Infrabel wordt voorzien dat de NHRPH de enige gesprekspartner is voor de toegankelijkheid voor personen met een handicap.

Daarom bestaat er een werkgroep NMBS waarin zowel de NHRPH en de betrokken afdelingen van de NMBS-groep vertegenwoordigd zijn. Deze werkgroep, bestaande uit de ontwerpers van stations en perrons van de maatschappij Infrabel en van de Holding Patrimonium en leden van de NHRPH houdt zich voornamelijk bezig met het evalueren van de plannen van stations die aangepast worden.

Het referentiewerk hierbij is Revalor, een lijvig document met de principes en technische vereisten voor de toegankelijkheid van treinen, stations en omgeving en alle informatie hieromtrent, opgesteld door Infrabel, in samenwerking met de werkgroep NMBS. Dat hulpmiddel is helder, goed gestructureerd en dynamisch. Ook de technische nieuwigheden en de behoeften van de personen met een handicap zijn erin geïntegreerd. Dit hulpmiddel biedt het grote voordeel dat het een zekere en betrouwbare documentatiebank wordt voor promotoren en ondernemers. Dit werk wordt nog steeds aangevuld wanneer nieuwe situaties zich voordoen.

De twee betrokken maatschappijen hebben dus een referentiewerk, maar vragen het advies wanneer een bepaalde situatie deels of tijdelijk buiten de Revalor-norm valt, wat te wijten kan zijn aan de beperkingen van de omgeving of de aansluiting op gebieden die onder een ander bestuur vallen. De NHRPH kan dan oordelen of de uitzondering aanvaardbaar is. Soms wordt er gevraagd om een alternatief te bedenken.

De NHRPH brengt altijd een algemeen toegankelijkheidsadvies uit, met aandacht voor alle handicaps, zowel lichamelijk als mentaal. De NHRPH ijvert voor een totale toegankelijkheid voor iedereen, van welke aard de handicap ook is. Wel dringt de NHRPH er steeds op aan om contact op te nemen met de technische structuren inzake toegankelijkheid voor een technische analyse.

Op 18/01/2013 was de NHRPH aanwezig op de Dag van de Mobiliteit, georganiseerd door de NMBS, waarbij toch vooral op het spoorverkeer werd gefocust. Daarbij kwam herhaaldelijk naar boven dat de versnippering van diensten (drie entiteiten) en bevoegdheden (de Belgische politieke structuur) een obstakel is voor een efficiënte werking. Een aanpassing van de structuur van de NMBS kan een stap in de goede richting zijn. In de toekomst kan een samenwerking op Europees vlak voor nieuwe mogelijkheden zorgen, waaronder 'universal design'. Voorlopig zijn er op Europees vlak vooral algemene richtlijnen, maar de concrete invulling verschilt van land tot land.

2. Stations en haltes

Bij de werkzaamheden aan stations deden zich ook een paar situaties voor die niet volledig in overeenstemming waren met Revalor, vaak om technische redenen (te weinig ruimte voor de voorzieningen, beschermd patrimonium, betrokkenheid van andere spelers, ...). Samen met de NHRPH zocht Infrabel naar de best mogelijke oplossing die de grootst mogelijke toegankelijkheid garandeert voor zo veel mogelijk mensen.

Daar wordt dan ook een advies voor opgesteld⁷. Soms krijgen oplossingen voor specifieke situaties een plaatsje in Revalor.

Overleg met de sector is altijd nodig. In het station van Gent-Sint-Pieters (2013/04) had de architect op eigen initiatief een nieuw idee getest. Het idee op zich was niet slecht: hij had 'leds' (lampjes) geplaatst in de perronrand van perron 12 die gaan branden als de trein arriveert.

De NHRPH is zelf ook een voorstander van het zoeken naar nieuwe en betere signalisatie voor iedereen en wil zeker nieuwe ontwikkelingen niet in de weg staan. De NHRPH wil wel dat die pas worden geïmplementeerd na grondig onderzoek, overleg, testen, normeren en goedkeuren.

Bovendien dreigt het principe van de uniformiteit geschonden te worden wanneer die lichtjes niet systematisch worden gebruikt op alle perrons. Dat principe hoeft geen nieuwe ontwikkelingen in de weg te staan, maar voorzichtigheid is wel geboden. Een nieuwe functie moet aangeleerd worden, en dat geldt nog in grotere mate voor PBM voor wie niet alle vormen van informatie toegankelijk zijn. Daarbij kan het gebeuren dat een reiziger er in een station zonder perronlichtjes verkeerdelijk van uitgaat dat er een waarschuwing komt vooraleer de trein het station binnenrijdt, met alle risico's van dien. We denken dan in het bijzonder aan personen met een verstandelijke handicap, oudere mensen, ...

Tot slot vreest de NHRPH dat de leds - die stevig in de ondergrond zijn bevestigd als bescherming tegen vandalisme - niet systematisch zullen worden vervangen wanneer ze uiteindelijk stukgaan.

De NHRPH moest dus helaas een negatief advies uitbrengen.

Ook bij de renovatie van het station van Luik stelden PMH tijdens – maar ook nog na – de werkzaamheden veel problemen met de toegankelijkheid vast. Toen de werkzaamheden in Mons begonnen vreesde de NHRPH voor een herhaling van die situatie, temeer omdat de architect dezelfde was.

Tijdens de werken in Mons was er een tijdelijk stationsgebouw in gebruik. Dat gebouw was niet voldoende toegankelijk. Nochtans zullen de werken een hele poos duren. Daarom vroeg de NHRPH aan de NMBS-top en de bevoegde politici om te leren van het verleden en geregeld de sector van de PMH te raadplegen over de werken, zowel voor het vernieuwde gebouw als het tijdelijke stationsgebouw, en dat van ontwerp tot ingebruikname. Vanzelfsprekend verwacht de NHRPH van het vernieuwde station dat het volledig toegankelijk zal zijn.

⁷ Voorbeelden: adviezen 2013/04, 2013/05, 2013/15.

3. Beheerscontracten

De structuur van het Belgische spoorvervoer verandert in 2014. Op dat moment worden ook de nieuwe beheerscontracten vastgelegd die het spoorverkeer mee gaan bepalen voor de volgende jaren.

Vanuit de FOD Mobiliteit & vervoer kwam het initiatief om samen met andere vertegenwoordigende organen van de gemeenschappen en gewesten de vorige beheerscontracten door te nemen en aanbevelingen te doen voor de nieuwe. De FOD Mobiliteit en Toegankelijkheid kan inspiratie vinden in dat document wanneer de onderhandelingen beginnen.

Aangezien de toegankelijkheid van treinen, stations, perrons, stationsomgevingen en de mobiliteit van PMH zelf op het spel staat, vond de NHRPH het dan ook belangrijk om betrokken te zijn bij het onderhandelen van de nieuwe beheerscontracten. Op 25/09/2012 was de eerste vergadering, een brainstorm.

Het beheerscontract 2008-2012 van de NMBS wees de NHRPH aan als exclusieve gesprekspartner voor het overleg met de verschillende organisaties en verenigingen die zich bezig houden met de problematiek van de reizigers met een handicap (art. 46 van het beheerscontract 2008-2012). De NHRPH heeft ook meegewerkt aan het instrument "Revalor". Daarom schoof de NHRPH 2 concrete prioriteiten naar voren:

1) Het opvolgen van adviezen die de NHRPH aflevert in de werkgroep NMBS: de NHRPH wil systematisch op de hoogte worden gehouden van de opvolging van zijn adviezen. Ook in geval van niet-opvolging wil de NHRPH daar de reden of motivatie van kennen. Daarover zou een convenant kunnen afgesloten worden met de technische toegankelijkheidsbureaus. Die werken een voorstel uit, de NHRPH geeft daar een principiële advies over en de NMBS zorgt voor de nodige middelen. Ook Revalor is aan herziening toe.

2) De 24-uurregeling: dit is een discriminatie, gelet op het lineaire karakter ervan. Daarover zo dadelijk meer.

De NHRPH beroept zich hier op zijn standpuntennota over toegankelijkheid en het VN-Verdrag.

In de loop van 2013 bleek jammer genoeg dat de FOD en de NMBS bij de onderhandelingen voor een andere koers kozen. De tekst van de werkgroep werd geen officieel onderhandelingsdocument. De NHRPH heeft er bij de bevoegde instanties wel op aangedrongen rekening te houden met de aanbevelingen uit het werkdocument.

4. 24-urenregel

Wat de NHRPH al jaren een doorn in het oog is, is de 24-urenregel. Om optimaal te kunnen genieten van assistentie in het station, moet de persoon met een handicap die minstens 24 uur op voorhand aanvragen. Bij laattijdige aanvraag of afwezigheid van aanvraag, kan die service niet gegarandeerd worden. Hoe die service dan wel ingevuld wordt hangt af van de omstandigheden en de goodwill van het personeel.

De NHRPH is niet blind voor de organisatorische kant van de zaak, maar het blijft een feit dat die regel personen met een handicap hindert in hun bewegingsvrijheid en bij het uitoefenen van hun job. De NHRPH blijft er voor ijveren dat die regel wordt afgevoerd of op zijn minst bijgesteld. Mits vorming van het personeel en permanente aanspreekpunten moet het mogelijk zijn om personen met een handicap quasi onmiddellijk bij te staan in stations en op de trein.

De NHRPH hoopt dat deze problematiek in de beheerscontracten worden opgenomen. Ondanks herhaalde waarschuwingen van het Federale Gelijkekansencentrum toont de NMBS-top vooralsnog geen animo voor deze materie. Het vaste antwoord is dat het Europese minimum op 48 uur is vastgelegd en dat België het dus niet slecht doet. Ondertussen blijft de PMH in de kou staan.

5. Open trap

In de voorschriften van Revalor worden ook trappen uitgebreid besproken. Ook voor de optreden (hoogteverschil tussen twee opeenvolgende treden) zijn normen vastgelegd, maar er is onduidelijkheid over de vraag of de optreden ook open mogen zijn. Infrabel vroeg de NHRPH om advies tijdens de werkgroepvergadering van 05/12/2013.

Open trappen hebben een aantal praktische en esthetische voordelen: doorlaten van licht en lucht, goedkoper, minder zwaar, enz.

Vooraf voor slechtziende en blinde personen houdt een open trap ook risico's in. De trap wordt immers minder waarneembaar, zowel visueel als met een stok. De stok kan ook blijven steken of zelfs door de trap glijden, wat het risico op een val vergroot. Ook mensen die slecht ter been zijn en/of een wandelstok of krukken gebruiken lopen een risico.

Rekening houdend met de risico's voor blinde en slechtziende personen en gebruikers van wandelstok of krukken brengt de NHRPH een negatief advies (2013/21) uit betreffende de installatie van open trappen. Om dezelfde reden beschouwt de NHRPH treden uit doorschijnend of doorzichtig materiaal evenmin als aanvaardbaar.

Deze extra voorwaarde voor vaste trappen zal worden toegevoegd aan de volgende versie van Revalor.

4. Luchtvaart

In de loop van 2011-2012 nam de NHRPH actief deel aan de werkzaamheden van de werkgroep "Personen met beperkte mobiliteit" (PBM), georganiseerd door BIA (Brussels International Airport), het vennootschap dat de luchthaven van Brussel beheert.

In het algemeen verliep de samenwerking binnen de werkgroep positief. Er werd rekening gehouden met de standpunten van de vertegenwoordigers van de NHRPH.

In 2013 lag de werkgroep stil. De NHRPH heeft er op aangedrongen dat die weer een aanvang neemt. BIA heeft aangekondigd dat dat zal gebeuren in 2014.

5. Juridische bescherming

1. Onbekwaamheidsstatuten

In een uitgebreid advies van eind 2008 (2008/21) had de NHRPH in 15 punten uiteengezet hoe het wetsvoorstel inzake de onbekwaamheidsstatuten niet in overeenstemming was met het VN-verdrag over de rechten van de personen met een handicap. Ook andere vertegenwoordigende organisaties en instellingen lieten weten er niet mee akkoord te gaan. De verantwoordelijke volksvertegenwoordiger, de heer Luc Goutry, beloofde zijn werkstuk te herzien. Ondertussen dienden andere parlementsleden van uiteenlopende politieke strekkingen ook een aantal voorstellen in. Dat wijst erop dat het denken over de 'bekwaamheid' van zieken en personen met een handicap evolueert en rijpt.

De NHRPH bleef de verschillende dossiers met gepaste aandacht volgen. Geregeld kwamen vertegenwoordigers van de initiatiefnemers hun voorstellen toelichten op de plenaire vergadering. Begin 2013 bracht de NHRPH op eigen initiatief een advies (2013/01) uit over bepaalde aspecten van het wetsontwerp tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid.

Het wetsontwerp in kwestie, DOC 53K1009/013, werd toegelicht op de plenaire vergadering van 26 november 2012. De NHRPH besloot niet meer te reageren op de grote beginselen zelf van het wetsontwerp, omdat de goedkeuringsprocedure al in een eindstadium is gekomen. De NHRPH besprak in zijn advies wel de uitvoeringsbesluiten.

Bij de opstelling van het wetsontwerp is deze keer wel rekening gehouden met de beginselen van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Dit is een verheugende vaststelling.

De uitvoering van de wet zal minstens even belangrijk zijn. De vrederechter speelt een centrale rol, die hij bovendien totaal anders zal moeten gaan invullen. Van hem wordt "maatwerk" verwacht ten dienste van de beschermde persoon. De NHRPH vraagt zich af op welke middelen de vrederechter een beroep zal kunnen doen om deze opdracht naar behoren te vervullen. Welk personeel zal het dagdagelijkse kader beschrijven waarin de beschermde persoon leeft?

Deze wet is steeds voorgesteld in samenhang met de familierechtbank die de vrederechter zou moeten toelaten meer tijd te besteden aan onder andere de beschermingsdossiers. De NHRPH is dan ook bezorgd over het tijdstip waarop deze familierechtbanken daadwerkelijk zullen

functioneren: zonder familierechtbank die operationeel is: geen nieuwe invulling van het beschermingsstatuut.

De NHRPH is ervan overtuigd dat moet gewerkt worden aan een verbetering van de kwaliteit van de uitvoering van de opdracht van bewindvoerder. Een beperking van het aantal dossiers per voorlopige bewindvoerder is daartoe één middel, maar geen sluitende garantie voor een betere invulling.

Daarom vraagt de NHRPH kwaliteitseisen: er moet worden aangetoond dat er een resultaat is. Waarom bijvoorbeeld niet een jaarlijks evaluatiegesprek tussen de vrederechter en de bewindvoerder?

Het is aannemelijk dat de bewindvoerder moet vergoed worden voor de taak die hij verricht. Het is minder aannemelijk dat dit gebeurt op rekening van bedragen die aan de beschermde persoon toekomen om de meerkosten van een handicap te verlichten. Volgende vergoedingen kunnen dan ook volgens de NHRPH niet in aanmerking worden genomen om de bewindvoerder te bekostigen:

- De integratietegemoetkoming
- Het persoonlijk assistentiebudget
- De zorgverzekering
- De mantelzorgvergoeding (indien deze wordt ingevoerd)

In het wetsontwerp wordt op meerdere plaatsen verwezen naar een uitvoering door de Koning. De NHRPH, in uitvoering van artikel 4 van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, vraagt daarom uitdrukkelijk betrokken te worden bij de opstelling van volgende Koninklijke besluiten:

- Opstelling van de lijst bedoeld in art. 492/5, zoals trouwens ook bepaald in het wetsontwerp;
- De bepaling van het aantal dossiers per voorlopige bewindvoerder - art. 497/1;
- De bepaling van de inkomsten die de bezoldiging van de voorlopige bewindvoerder zullen bepalen - art. 497/5;
- De opstelling van het standaardformulier voor de medische verklaring - art. 1241.

Toen de publicatie in het Belgisch Staatsblad uitbleef, polste de NHRPH op 13/06/2013 per brief naar de stand van zaken bij mevrouw Annemie Turtelboom, Minister van Justitie. Tegelijkertijd herhaalde de NHRPH zijn eis om betrokken te worden bij de uitvoeringsbesluiten.

De wet van 17 maart 2013 werd op 14 juni 2013 gepubliceerd. Ze treedt in voege op 1 september 2014.

Op 16/12/2013 kwam een vertegenwoordigen van het Kabinet-Turtelboom de wet voorstellen. De NHRPH blijft het dossier volgen.

2. Internering

In het voorjaar van 2011 werd de NHRPH gevraagd een advies uit te brengen over de problematiek van geïnterneerde PMH in de gevangenis in het kader van de bescherming van de maatschappij.

In zijn Memorandum aan de nieuwe regering van 19/05/2011 sprak de NHRPH zich al uit over geïnterneerde PMH. De NHRPH is voorstander van een globaal statuut, en dit met respect voor de rechtsbekwaamheid van de persoon met een handicap. Het is van primordiaal belang dat de NHRPH structureel bij dat proces betrokken wordt.

Internationale organen hameren er al tientallen jaren op: personen met een geestesstoornis – we gebruiken hier de wettelijke term – hebben bijzondere verzorging nodig en horen niet thuis in een gevangenis, ook niet als ze een gevaar zijn voor anderen en/of zichzelf. België heeft trouwens al veroordelingen opgelopen, zoals in de zaak Aerts/België van de Europese Commissie van de Rechten van de Mens van 30 juli 1998.

Ook al is het gevangenispersoneel vaak van goede wil, het heeft zelden of nooit de juiste opleiding genoten voor de opvang van personen met een geestesstoornis (PG).

Bovendien verklaarde het Hof van Cassatie al op 25 maart 1956 dat PG niet schuldig zijn en dat hun internering evenmin een straf is. Zij horen thuis in een aangepaste instelling, niet in de gevangenis. De regeling voor internering in de nieuwe wet is een doorslagje van de wet op de strafuitvoering, wat voor hallucinante en pijnlijk vernederende situaties zorgt.

De wet van 21 april 2007 betreffende de internering van personen met een geestesstoornis, werd niet toegepast.

Het wetsvoorstel betreffende de internering van personen, ingediend door de heer Bert Anciaux (5-2001/1) werd toegelicht op de plenaire vergadering van 16 september 2013. Het gaat om meer dan 4.000 geïnterneerden, wat neerkomt op ongeveer 10% van de totale gevangenispopulatie. Over deze groep bestaan nauwelijks statistische gegevens.

Steunend op de concrete aanbevelingen, adviezen en voorstellen, uitgebracht tijdens de hoorzittingen betreffende de wet van 21 april 2007

werden wijzigingen uitgewerkt om de wet te verbeteren en aan te vullen. Het resultaat is een totaal nieuw voorstel van wet ter vervanging van de wet van 21 april 2007.

De NHRPH besloot niet alleen te reageren op het wetsvoorstel zelf, maar ook een ruimer standpunt mee te geven met betrekking tot de problematiek van de internering (advies 2013/17).

De NHRPH vraagt dat de PG die een gevaar vormt voor de maatschappij en/of zichzelf op een humane manier tegen zichzelf wordt beschermd, in het belang van de maatschappij en van zijn familie in het bijzonder.

Wat betreft het wetsvoorstel maakt de NHRPH volgende opmerkingen:

- De NHRPH staat volledig achter het verplicht karakter van het psychiatrisch onderzoek, maar vraagt zich wel af wie dat voor zo veel mensen gaat doen.
- Van groot belang is de vorming van de professionelen.
- De wet schept het kader, maar de uitvoeringsbesluiten zullen de efficiëntie ervan bepalen: hoe gaat de erkenning van de gerechtspsychiater geregeld worden, wat zal de verloning zijn, etc.
- Hetzelfde geldt voor de dubbele rapportage: het principe is goed, maar de vorming van de betrokken psychologen zal het succes van de maatregel bepalen.

De leden van de NHRPH dringen erop aan spoed te zetten achter de aanpassing (of de vervanging) van de wet van 21 april 2007 en het bepalen van de uitvoeringsbesluiten van de nieuwe wetgeving. Ze willen ook uitdrukkelijk betrokken te willen worden bij de totstandkoming van deze uitvoeringsbesluiten.

De huidige toestand van de betrokkenen is immers dikwijls dramatisch.

- Het is nog steeds de wet van 9 april 1930 'tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen, gewoontemisdadigers en plegers van bepaalde seksuele strafbare feiten' die van toepassing is, herzien door de wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen 'abnormalen en gewoontemisdadigers'. Deze wetgeving stelt juridische problemen, omdat een aantal vereisten niet aanwezig moeten zijn, zoals de bestraffing met een vrijheidsberoving van het gepleegde misdrijf of wanbedrijf, het ernstig gevaar van recidive, een voorafgaandelijk psychiatrisch onderzoek. Bij observatie wordt de betrokkene ondergebracht in de psychiatrische afdeling van een gevangenis.
- Het preventief optreden om te voorkomen dat problematisch gedrag van personen met een handicap ontspoot, is onvoldoende.
- Het onderzoek van de gerechtspsychiater wordt bemoeilijkt door het ontbreken van criteria, onderwaardering en tijdsgebrek, terwijl de

beslissing grotendeels op grond van het advies van de gerechtspsychiater wordt genomen.

- Er is een gebrek aan homogeniteit van behandeling in de commissies tot bescherming van de maatschappij.
- Er is een gebrek aan statistische informatie met betrekking tot deze commissies.
- Het aantal geïnterneerde personen die in de gevangenissen verblijven blijft toenemen; de duur van de internering is onbepaald.
- Wegens het tekort aan plaatsen in inrichtingen van sociale bescherming verblijven de geïnterneerden in de psychiatrische afdelingen van de gevangenissen, zonder de aangepaste verzorging en dikwijls samen met gedetineerden met psychiatrische problemen van diverse aard, en met meerdere personen samen in één cel.
- Er is een gebrek aan gespecialiseerd verzorgend personeel, zowel in de psychiatrische afdelingen van de gevangenissen als in de inrichtingen van sociale bescherming.
- De versnippering van het beleid en het gebrek aan samenwerking tussen de verschillende betrokken sectoren beletten een coherent beleid, aangepast aan de specifieke zorgen van de geïnterneerden.

De NHRPH blijft het dossier volgen.

3. Artikel 22ter van de Grondwet

Op 18/03/2013 bracht de NHRPH op eigen initiatief een advies (2013/06) uit over het voorstel tot herziening van de Grondwet (5-139/3) teneinde in titel II van de Grondwet een artikel 22ter in te voegen dat het recht waarborgt van personen met een handicap op aangepaste maatregelen die hun zelfstandigheid en culturele, maatschappelijke en professionele integratie garanderen.

Het advies betreft de tekst aangenomen in plenaire vergadering van de Belgische Senaat van 28 februari 2013 en overgezonden aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers. De heer Francis Delpérée, senator, kwam zijn voorstel tot herziening persoonlijk verklaren en verdedigen op de plenaire zitting van de NHRPH op 18/03/2013.

De essentie van het artikel: iedere persoon met een handicap heeft, afhankelijk van de aard en de ernst van zijn handicap, recht op maatregelen die hem zelfstandigheid en culturele, maatschappelijke en professionele integratie waarborgen.

Strikt genomen zijn de rechten van PMH al verzekerd door de andere artikelen, maar net als bij het Mensenrechtenverdrag dreigen de PMH uit de boot te vallen. Rechten waarvan men door de omstandigheden (zoals een handicap) niet kunt genieten zijn geen echte rechten. Daarom was het VN-verdrag inzake de rechten van de personen met een handicap belangrijk en daarom is dit nieuwe artikel in de Grondwet belangrijk.

De leden van de NHRPH zijn uitermate verheugd met deze zeer belangrijke stap in de erkenning van de waardigheid van de persoon met een handicap, temeer daar deze erkenning niet meer kan worden terugschroefd.

Zij zijn de mening toegedaan dat het signaal dat de leden van de Wetgevende Kamers hiermee geven aan de samenleving in zijn geheel en de overheden in het bijzonder, zo krachtig is dat het de integratie van personen met een handicap daadwerkelijk zal bevorderen.

De wet is ondertussen aangenomen in de Senaat; maar nog niet in de Kamer. Met de verkiezingen van 2014 is dat ook niet meer gebeurd. Daardoor is de wet niet van kracht geworden en is de grondwet niet aangepast geworden. De NHRPH hoopt dat de draad onder de nieuwe legislatuur weer wordt opgepikt.

6. Deelname aan het maatschappelijk leven

1. Verkiezingen

In 2013 waren er geen verkiezingen, maar die van 2014 – verkiezingen voor het federale niveau, de deelstaten en Europa – waren al aangekondigd. Het aspect van de 'fysieke' toegankelijkheid komt altijd wel ter sprake in de periode voorafgaand aan en volgend op verkiezingen.

Vertegenwoordigers van de NHRPH waren aanwezig op een vergadering van Binnenlandse Zaken om een nota over de verkiezingen te bespreken. De nota was gebaseerd op de vorige. De sfeer was constructief en de aanwezigen konden hun bedenkingen kenbaar maken. De tekst bevatte veel goede voornemens, maar helaas geen sancties. Er komt geen extra controle op het gebruik van de parkeerplaatsen voor PMH door de politie. Ook voor meer info in gebarentaal bleek geen budget.

Tijdens de plenaire van 16/09/2014 bracht de NHRPH zijn advies (2013/16) uit over de nota met praktische aanbevelingen aan de gemeenten van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken naar aanleiding van de gelijktijdige verkiezingen van 25 mei 2014.

De NHRPH betreurt o.a. dat de begrippen 'persoon met een handicap' en 'persoon met beperkte mobiliteit' door elkaar worden gebruikt, terwijl dat helemaal geen synoniemen zijn. Dit geeft aanleiding tot permanente verwarring en tot verkeerde voorstellingen. Bovendien zijn de Nederlandstalige versie en de Franstalige versie verschillend. De NHRPH beveelt sterk het gebruik van de uitdrukking 'persoon met een handicap' aan, en dit – vertaald – voor de drie landstalen: 'personne handicapée' (Frans) en 'Person mit Behinderung' (Duits). Dat is ook de uitdrukking die in het VN-verdrag wordt gehanteerd.

De NHRPH vraagt ook met nadruk dat er een Duitse versie van de aanbevelingen komt.

2. Eigenhandig testament

In België is het mogelijk zonder tussenkomst van een notaris een geldig testament op te maken dat volledig eigenhandig is geschreven door de testamentmaker, voorzien van zijn naam, datum en handtekening.

Bepaalde personen met een handicap (blinde of slechtziende personen, personen met verlamming, enz.) kunnen niet eigenhandig een testament opstellen. Zij zijn verplicht steeds bij de notaris te gaan en dit is uiteraard geen kosteloze dienstverlening.

De leden van de NHRPH vroegen daarom aan mevrouw Annemie Turtelboom, Minister van Justitie, om te onderzoeken of niet in enige mate kan worden tegemoetgekomen aan de wensen van deze personen.

Bepaalde leden denken hierbij aan het erkennen en aanvaarden van teksten in de vorm van een computerbestand, gevalideerd door een handtekening met de elektronische identiteitskaart.

Een andere mogelijkheid zou de invoering van een gunsttarief voor gehandicapte personen zijn. In 2013 is er geen reactie gekomen op de brief van de NHRPH.

3. Bijstand van vertrouwenspersoon bij vervullen van mandaat

Op vraag van mevrouw Joëlle Milquet, Minister van Binnenlandse Zaken en van de heer Philippe Courard, Staatssecretaris voor Personen met een handicap, met brief van 3 mei 2013, bracht de NHRPH een advies (2013/10) uit met betrekking tot het ontwerp van koninklijk besluit betreffende de voorwaarden waaronder een zoneraadslid van een hulpverleningszone die, ingevolge een handicap niet zelfstandig zijn mandaat kan vervullen, zich voor de uitoefening van dit mandaat kan laten bijstaan door een vertrouwenspersoon.

Na analyse van het ontwerp vroeg de NHRPH dat de artikelen 2 en 3 van het KB worden geschrapt.

7. Levensstandaard

1. Standpuntennota 'inkomen'

Het hoofd kunnen bieden aan de uitgaven van het dagelijks leven (huisvesting, voeding, kleding, ...), aan gezondheidskosten en aan de meerkosten die een handicap met zich meebrengt en daarnaast een actief sociaal leven kunnen leiden, zijn van essentieel belang voor de integratie van personen met een handicap in de maatschappij. Daarvoor is een voldoende hoog inkomen nodig. Talrijke personen met een handicap leven echter met inkomens die onder de armoedegrens liggen, zoals de Handilab-studie⁸ heeft uitgewezen.

De financiële en economische crisis heeft er bovendien voor gezorgd dat een hele reeks maatregelen ter ondersteuning van de zwaksten werden afgeremd of zelfs teruggeschoefd.

In het licht van die vaststelling, heeft de NHRPH beslist om een standpuntennota op te maken betreffende de specifieke financiële voorzieningen voor personen met een handicap.

De nota focust op de voorzieningen die specifiek bedoeld zijn voor personen met een handicap, namelijk:

- De inkomensvervangende tegemoetkoming voor personen met een handicap;
- De tegemoetkomingen ter compensatie van de meerkosten die een handicap met zich meebrengt: de integratietegemoetkoming, de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden en de tegemoetkoming voor hulp van derden;
- De sociale en fiscale compensaties.

In zijn analyse en aanbevelingen verwijst de NHRPH herhaaldelijk naar het VN-verdrag inzake de rechten van de personen met een handicap.

De standpuntennota werd goedgekeurd op de plenaire vergadering van 16 december 2013. Ze is te vinden op de website⁹ van de NHRPH.

⁸ Sociaal-economische positie van personen met een handicap en analyse van de effectiviteit van tegemoetkomingen aan personen met een handicap (HANDILAB) <http://www.belspo.be/belspo/fedra/proj.asp?l=nl&COD=AG/KK/154>

⁹ De standpuntennota 'inkomen' bevindt zich onder het topic 'Levensstandaard': <http://ph.belgium.be/resource/static/files/2014-01-15---note-de-position-dispositifs-financiers---f.pdf>

2. Btw huisvesting

Op gezamenlijk verzoek van de Minister van Financiën en van de Staatssecretaris voor Personen met een handicap bracht de NHRPH tijdens de plenaire vergadering van 16/12/2013 een advies uit over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 20 van 20 juli 1970 tot vaststelling van de tarieven van de belasting over de toegevoegde waarde en tot indeling van de goederen en de diensten bij die tarieven.

Gelet op de datum van inwerkingtreding op 1 januari 2014 werd een spoedbehandeling gevraagd.

Volgens het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde (artikel 37) bepaalt de Koning bij in Ministerraad overlegd besluit de tarieven en geeft de indeling van de goederen en diensten bij die tarieven.

Bij toepassing van deze bepaling wordt in het koninklijk besluit nr. 20 (artikel 1) gepreciseerd dat het 'normale' tarief van de belasting over de toegevoegde waarde 21% bedraagt, met mogelijke afwijkingen voor goederen en diensten waarvoor 6% (tabel A) en 12% (tabel B) geldt.

De bij dit ontwerp aangebrachte wijzigingen hebben namelijk tot doel:

- het toepassingsgebied van de rubriek « privéwoningen voor personen met een handicap » uit te breiden tot de handelingen verstrekt en gefactureerd aan de vzw's en de vennootschappen met sociaal oogmerk, onder bepaalde voorwaarden;
- de specifieke benamingen van de agentschappen en/of gemeenschapsfondsen te schrappen en ze te vervangen door de meer algemene benaming « een fonds of een agentschap voor personen met een handicap dat (door de bevoegde overheid) is erkend ».

De NHRPH staat positief tegenover dit wetsontwerp en zijn motivatie, maar wenst eraan te herinneren dat het woonbeleid en de erkenningscriteria verschillen naargelang de gewesten/gemeenschappen. De draagwijdte en de gevolgen van dergelijke maatregelen zullen dan ook inderdaad pas later kunnen beoordeeld worden.

3. Inclusie: mantelzorgers

Mantelzorgers - dit zijn personen die op regelmatige wijze hulp bieden aan een persoon met een handicap uit hun omgeving, dus niet op professionele basis – hebben het niet gemakkelijk. Hun onbaatzuchtige keuze om voor iemand te zorgen is vaak erg belastend voor hun professionele en sociale leven.

Daarom pleit de NHRPH al jaren voor een duidelijk wettelijk kader en ondersteuning voor deze mensen die vaak grote persoonlijke offers brengen om voor een persoon met een handicap te zorgen. De maatschappelijke erkenning is hoognodig en meer dan gerechtvaardigd, want deze mensen verrichten belangrijk werk.

Over de problematiek van de mantelzorgers boog de NHRPH zich op eigen initiatief reeds in 2011: de NHRPH formuleerde toen advies nr. 2011/20 betreffende de wetsvoorstellen houdende de wettelijke erkenning van en de toegang tot sociale rechten voor mantelzorgers. Dit advies bevat de basisprincipes die de NHRPH verdedigt.

In een brief van 17 april 2013 richt de Staatssecretaris voor personen met een handicap zich tot de NHRPH met een verzoek om advies over een voorontwerp van wet betreffende de erkenning van de mantelzorger die een persoon met een grote zorgbehoefte bijstaat.

In het kader van het regeerakkoord van 6 december 2011, waarin gepleit wordt voor acties ten gunste van zwaar zorgbehoevende personen in samenwerking met de deelgebieden en in functie van de beschikbare budgetten, heeft de Ministerraad van 22 maart 2012 dit voorontwerp van wet over de wettelijke erkenning van mantelzorgers goedgekeurd.

Daarnaast heeft de Ministerraad beslist dat dit voorontwerp voor advies zal worden voorgelegd aan de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen, aan de Federale Adviesraad voor ouderen en aan de sociale partners van de non-profitsector die onder het paritair comité 337 vallen, en hen te vragen zich in eerste instantie uit te spreken over de wenselijkheid:

- om zich te beperken tot één mantelzorger per geholpen persoon
- om te voorzien in de medewerking van een professionele gezondheidswerker.

In de brief van 17 april 2013 werd de NHRPH verzocht een uitspraak te doen na kennis te hebben genomen van deze andere adviezen. Tijdens de plenaire vergadering van 21/10/2013 kwam heer Philippe Courard, staatssecretaris voor Personen met een handicap, het voorontwerp van erkenning voorstellen

De NHRPH heeft de volgende documenten aandachtig gelezen:

- advies nr. 137 van de Raad van de gelijke kansen van 30 september 2013;
- advies 2013/1 van de Federale Adviesraad voor ouderen van 25 juni 2013.

De NHRPH betreurt niet op de hoogte te zijn gebracht van het standpunt van de sociale partners: hun advies werd niet formeel gecommuniceerd op het moment dat het desbetreffende advies werd opgesteld.

Tijdens de plenaire zittingen van 21 oktober en 18 november 2013 bracht de NHRPH zijn advies (2013/18) over het voorontwerp uit.

Net als de twee voornoemde adviesraden kan de NHRPH enkel vaststellen en beklemtonen dat dit voorontwerp van wet slechts een symbolische erkenning nastreeft. Aan personen die tot het toepassingsgebied ervan toetreden wordt uiteindelijk geen enkel statuut verleend. Er komt geen kader van wetten, verplichtingen, voordelen, gelijkstellingen, enz.

De NHRPH vindt dit voorontwerp dan ook niet helemaal geslaagd. Het vormt zeker een eerste stap in de richting van een statuut voor mantelzorgers, maar biedt geen garanties betreffende de eigenlijke en juridische bescherming van de betrokkenen in dit stadium.

Aangezien er raakvlakken met andere dossiers en met andere overheidsniveaus zijn, zouden de deelgebieden strategisch bij de zaak betrokken moeten worden, en het lijkt logisch dat dit dossier ook behandeld wordt bij de Interministeriële Conferentie (IMC).

De piste van een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid moet diepgaand worden onderzocht. Dit is een cruciaal aspect voor de erkenning en rechtszekerheid van de mantelzorger.

Hoewel er goede wil is en de eerste stappen worden gezet, is er nog veel werk aan de winkel. De NHRPH blijft zich inzetten voor een volwaardig statuut voor de mantelzorgers.

8. Tewerkstelling

1. Verslag Begeleidingscommissie

De Nationale Hoge Raad voor personen met een handicap besprak in zijn vergadering van 17 december 2012 het evaluatieverslag 2011 van de Begeleidingscommissie voor de aanwerving van personen met een handicap in het federaal openbaar ambt (BCAPH).

De leden stellen vast dat de tewerkstellingsgraad van personen met een handicap in 2011, 1,37% bedraagt: weliswaar een lichte verbetering ten opzichte van voorgaande jaren, maar nog steeds ruim onvoldoende. Deze tewerkstelling situeert zich voor bijna de helft in niveau D, terwijl niveau A net geen 10% haalt. Dit is bijgevolg een ongunstige situatie.

De leden onthouden vooral de passage dat sommige personen met een handicap bewust niet als dusdanig wensen erkend te worden binnen hun dienst, hoewel die mee ijvert voor meer rechten voor personen met een handicap in de samenleving en hun tewerkstelling.

Binnen de NHRPH is de vraag gesteld waarom zo weinig personen met een handicap vragen om naast de gewone selectielijst ook op de 'specifieke lijst'¹⁰ te staan. Sensibiliseren zou duidelijk moeten maken dat men daardoor niet gestigmatiseerd wordt. Daarom stuurde de NHRPH een brief aan de heer Hendrik Bogaert, Staatssecretaris voor Ambtenarenzaken.

De leden van de NHRPH vragen dat een campagne wordt opgestart, zowel intern binnen de federale diensten als extern. Daarbij moet de nodige ruchtbaarheid worden gegeven aan de mogelijkheden tot aanwerving die binnen de federale overheid bestaan, het gebruik van de dubbele lijst en de redelijke aanpassingen van de werkpost.

Wat betreft de externe campagne moeten zeker de scholen voor buitengewoon onderwijs en de verschillende werkgelegenheidsdiensten (VDAB, Actiris, Forem, ADG) betrokken worden. De leden zijn ervan overtuigd dat de verschillende maatregelen niet of onvoldoende aan bod komen bij deze diensten.

De NHRPH ziet deze sensibiliseringsactie als een absolute prioriteit: de personen met een handicap moeten eerst de weg vinden naar de federale overheid als werkgever.

¹⁰ De federale diensten die het quotum van 3% niet behalen, zijn verplicht om bij elke rekrutering (stagiairs met het oog op een benoeming) en elke verbintenis (arbeidscontracten) de specifieke lijst van personen met een handicap te raadplegen, die opgesteld is door Selor.

De leden van de NHRPH betreuren bij deze gelegenheid ook dat de bevoegdheden van de BCAPH door het KB van 6 december 2012 beperkt werden. Precies omwille van deze bevoegdheden was er een extra drukkingsmiddel om de quota van 3% te halen. Dit drukkingsmiddel komt te vervallen. De NHRPH verwijst ook naar zijn eerdere advies 2012/14 ter zake.

Deze opmerkingen werden ook bezorgd aan de Staatssecretaris voor Personen met een handicap.

2. Vergelijkende aanwervingsselectie en stage

Via e-mail vroeg de heer Hendrik Bogaert, Staatssecretaris voor Ambtenarenzaken, op 12 april 2013 het advies van de NHRPH over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 6 oktober 2005 houdende diverse maatregelen met betrekking tot de vergelijkende aanwervingsselectie en met betrekking tot de stage.

Het beoogde ontwerp wijzigt enkele bepalingen van het KB van 6 oktober 2005, namelijk deze betreffende de aanwerving van personen met een handicap in de federale overheidsdiensten, opgenomen onder het eerste hoofdstuk van dit KB, en een toevoeging in het derde hoofdstuk, over de situatie van sommige stagiairs.

De voorgestelde aanpassingen betreffen:

- de toevoeging in de lijst van de personen bedoeld door het koninklijk besluit, van de personen die een Vlaamse Ondersteuningspremie van de VDAB (VOP vanaf 2008) ontvangen (art. 1, 1°);
- de toevoeging aan de samenstelling van de begeleidingscommissie van een vertegenwoordiger van de Minister of Staatssecretaris bevoegd voor ambtenarenzaken, van een vertegenwoordiger van de Minister of Staatssecretaris bevoegd voor personen met een handicap, van een vertegenwoordiger van het Opleidingsinstituut van de federale overheid (art.4, eerste lid);
- de invoeging van een artikel 8/1 waardoor op vraag van de stagiair een handicap de stage halftijds of voor vier vijfden kan gebeuren, mits evenredige verlenging van de duur.

De leden van de NHRPH brachten een positief advies uit met betrekking tot deze aanpassingen.

3. Activering werklozen

Bij de RVA is er een wijziging geweest in de reglementering en werkwijze voor de activering van werkzoekenden. Aangezien de wijziging ook PMH betrof, heeft de NHRPH het dossier onderzocht in zijn werkgroep "Tewerkstelling" en daarna op de plenaire vergadering van juni 2013.

De NHRPH heeft zich o.a. over de brief gebogen die aan de werkzoekenden in kwestie werd bezorgd. De bevindingen werden via een brief van 18 juni 2013 aan mevrouw Monica De Coninck, Minister van Werk, meegedeeld.

De NHRPH wees er meteen op dat hij niet is geraadpleegd. Aangezien de wijziging ook bepaalde personen met een handicap aanbelangt, had dat volgens het VN-verdrag moeten gebeuren.

De brief aan de werkzoekende met uitleg over de regelgeving en het traject is nogal administratief en complex, zeker gezien de doelgroep. Een uitnodiging voor uitleg tijdens een persoonlijk contact is een beter idee, zeker ook omdat er later toch een persoonlijke opvolging van het zoektraject zal volgen met de begeleider van de RVA.

De NHRPH vraagt zich verder af op hoe de RVA de inspanningen van de werkzoekende zal evalueren. Zal dat volgens dezelfde criteria en door dezelfde personen gebeuren als bij personen zonder handicap? Hoe zal het overleg verlopen met de regionale diensten (FOREM, VDAB, ACTIRIS, ADG)?

De NHRPH vreest dat de werkzoekenden met een handicap van het kastje naar de muur gaan gestuurd worden door de verschillende diensten (RVA, Sociale zekerheid, DG Personen met een handicap, OCMW).

Op de plenaire vergadering van 21/10/2013 zijn een afgevaardigde van het kabinet van mevrouw De Coninck en een afgevaardigde van de RVA duiding komen geven bij de regelgeving. Zo is o.a. de vroegere wachttuitkering vervangen door een werkinschakelingspremie. De leden hadden de kans om vragen te stellen en opmerkingen te maken. De NHRPH blijft het dossier met aandacht volgen.

9. Ethiek

In februari 2013 interpelleerde het EDF de NHRPH om een advies uit te brengen in het kader van een in België uitgevoerde euthanasie op twee oudere tweelingbroers die doof en blind werden. Dit voorval en het feit dat er ondertussen sprake was in het parlement van een uitbreiding van de wet op de euthanasie deed de leden van de NHRPH besluiten een werkgroep op te richten die zich specifiek zou bezighouden met ethische kwesties die met handicap hebben te maken.

De werkgroep kwam voor het eerst samen in december 2013 om zijn missie af te bakenen en de werkwijze te bepalen. Op het einde van de vergadering onderzocht de werkgroep de mogelijkheid om een voorstel van positienota op te stellen over ethische kwesties die met handicap hebben te maken. Dat document moet de waarden en principes bevatten die de NHRPH verdedigt op ethisch vlak, met respect voor de verschillende filosofische en confessionele stromingen binnen de Belgische maatschappij. Daarna zal dat ontwerp aan de plenaire vergadering van de NHRPH worden voorgelegd voor bespreking en goedkeuring.

Een eerste brainstorming van 6 deelnemende leden van de NHRPH en 3 externe experts leverde al meteen een gevarieerde, niet-exhaustieve lijst van interessante thema's op. Daarbij stelde de werkgroep vast dat de complexiteit van sommige thema's de samenwerking met externe specialisten vereist. Er werd beslist om in 2014 met de werkzaamheden te beginnen, meer bepaald met een analyse van de begrippen 'ethiek' en 'moraal'.

[Inhoudsopgave](#)

Februari 2015

Eindredactie: Benjamin Laureys

Verantwoordelijke uitgeefster: Gisèle Marlière

**Website <http://ph.belgium.be>
Tel. secretariaat 02/509 83 59
Administratief Centrum Kruidtuin
Finance Tower
Kruidtuinlaan 50, bus 150
1000 BRUSSEL**